

facile penetrantē a se emittit & humores dissol-
uens abhominabiles naturae reddit attrahit
q; eos adiuuante virtute expulsiua & attrac-
tos a se cicit & expellit. **Q**uedā laxat sua vis
cohsitate lubricando. vt mer. uatilis malua &
huioi. quedā vero acumine humores penetra-
do vt euforbium. quedā sua glutinositate com-
primendo sicut mirabolani. quedā sua saluigi-
ne intestina morbi cauēdo vt semen atriplicis
Quedā vero dulcedine sua et humiditate in-
testina infundendo vt cassia fistula. **I**tem medi-
cina stricciua opat per frigida grossa i sub-
stancia. **R**am frigide ptes coadunant & par-
tiu suar grossicie penetrare phibent vt galla
quāq; grossos generat humores vñ stringūt
opilando & virtute reuentia confortando vt
elcula. **Q**uedā restringūt specialit sanguinē
vt corallus. tonis. emathites. plantago et
huioi. quedā ventē vt cadina. m. oca. rosa. &
huioi. **I**tem medicina induratiua est. que ul-
ma teriā coagulat & malaginat. et hec opat
per valde frigida sicca. vel humida vt phillū
sempuina potillana. solatrū & similia. **I**tem
medicina mollificia opat per calida mediocri-
ter & multū humida. similit & matuificia. **I**tem
aperitiua. viciuā & attenuatiua hnt virtutē
aperit em. meatus opilatos & attenuat visco-
sos & hoc facit per calidū atq; sicca. **I**tem mū-
dificatiua opat vel dissolueno vt calamentū
vel mollificatio vt cassia. fistula. malua. & ter-
reitate et siccitate sua sordes abstergendo.
Sūt autē mltē alie spēs & diuise. sicut mortū-
ficiua. corrotiua. viciuā. diaforetica. repul-
siua. mitigatiua. & huioi de quib; tractat in
li. de simplici medicina. **S**ed h' de appetitib;
infirmatū & medicinatū obdicionib; put ad
presens opusculū p tinet hinc imponemus.

ExPLICIT liber septimus Incipit octauus
de mundo & corpibus celestibus.

Postq̄ auxiliante deo tractatū
de diuinis nominib; de an-
geloꝝ appetitib; necnon de
homine et eius ptiibus acci-
dentib; et ipsius obdicionib;
opleuimus. restat vt manū
ad proprietates mundi sensibilis q̄tū nobis
dat de sup manus apponamus. vt materiā
diuine laudis ex appetitib; & opacionē possi-
mus elicere obdicionis. **I**nsensibilia ei dei per ea
q̄ facta sūt intellectu opiciunt vt dicit aplūs
Et ideo aliq̄ mundi huiois et ceteroꝝ ipsi
appietates huic opusculo. bre a sub opatio
inter se re apponimus. vt p similitudinē. ppe-

tatū corpaliū. intellectu spūalē et misticiū faci-
lius in diuinis scripturis intelligē valeant.

Appietatibus itaq; mundi inchoandū est.
Mundus itaq; vt dicit **H**erarius di-
cit tribus modis. **N**ā mūdus dicit
diuinus intellectus. mundus sc; ac-
chetipus incorporeus. inuisibilis & eternus ad
cuius exemplū mundus sensibilis est creatus
sicut dicit **P**rocius. **T**u aucta supno ducis
ab ethere pulchrū pulcherrimus ip̄e **M**undū
mente gerens. similitq; ymagine formās eē.
Secundo modo dicit mundus oīa que celi ambitu
continent vt celū in quo sydera lucēt. ignis in
quo oīa calent. aer in quo oīa viuēcia spūat
et vigent. **A**qua que ter & latera circūcingit
terra que oīa inferiora sustentat atq; nutrit de
quo dicit mūdus per ipsū factus est. **T**ercio
dicit homo minor mūdus. q; totū mūdū yma-
ginē in se representet. **E**t itaq; p̄mus mundus
eternus in diuina mente eternalit pmanēs
sedus mūdus perpetuus est diuina voluntate
esse perpetuū et originē ex illo et t̄hēs. **T**er-
tium quid est perpetuus. fm quid est caducus
omniū similitudinē in se gerēs. **D**e p̄mo autē
mundo & de tercio in precedentib; dictū est.
Nunc de mundo sensibili dicendū est. **M**un-
dus igit vt dicit **M**arcianus. est ymuerfitas
creatoꝝ aglobata in spere modū. **N**ā mūdus
speria & circularē habet spēm & figurā. **P**ec-
nit vt dicit **M**arcianus. alia figura mūdū ita cō-
grua sicut orbicularis et rotunda & hoc p̄t
ymuerfitatis pfectionē & p̄t illā quā habet
in esse perpetuo cū suo opifice qui sine caret &
principio figuratōe; **M**undū autē totū p̄i in
duas ptes diuiferūt. quarū nobilior et sim-
plicior pars super & actiua a circulo lune se
extendens vsq; ad planeticiā regionē. **A**ltera
pars ē inferior passiua. que a lunari globo inci-
pit & vsq; ad centū terre inferius se p̄tendit.
Istū particularem mundū inferiorē describit
Marcianus. **M**undus inquit est circulus ex quorū
elemētis cōtē totis in spere modū aglobatis
terriā in medio vndiq; desitā. eternis celi rap-
tibus circūactis. **A**d istius mūdū opificiōem
creauit diuina virtus primordiale materiā
in qua velud in quadā massa erant potencia
lit quatuor elemēta non distincta sicut modo
erāt p̄mixta. & illa massa yle a platone in ty-
meo est vocata ex qua diuina sapiēcia oīa ele-
menta & elemēta oposuit & p̄dixit & p̄p̄is
qualitatib; in regionibus ordinauit singula
et distinguit. **N**am qd in illa materia calidū
fuit & sicca cessit in materiā ignis. qd uacione
sue leuitatis diuina sapiēcia superius colloca-
uit. **Q**d vero frigidū et sicca in summa fuit

cessit in materiā terre quā sua ponderositas
et spatio inferius posuit. Quod autē calidū et
humidū fuit. in materiā aeris cessit. Quod ve
ro frigidū et humidū in materiā aque cōstitit.
Et hec duo elementa scdm maiore vel mino
rem leuitate et rarefactibile subtilitate in me
dio ignis et terre collocauit. Vnde istā mate
riam primā plato vt potuit in thimco sic de
scripsit fuit em̄ yle idest prima materia sū
qualitate. sū q̄titate. sine colore. sū specie. sū
loco. sine tpe. inter aliq̄ substantiā et nullā
et. Hec verba multū sunt difficilia. tū sic ex
ponunt. quia dicit fuisse sine q̄titate. non
quia omnino non fuerit sine omni q̄to. sed
quia non fuit de terminata q̄titate quo ad
nos sicut gigas dicitur immensus q̄tū excedit
alioy hominū q̄titate. Ideo etiā sū qualitate
dicitur. quia non habuit a qualitate aliqua
specialiter nominari. non em̄ potuit plus ca
lidū a q̄ frigidū dicitur. nec eōuerso. et sic de ali
is. Sine colore. quia non habuit aliquē co
lorem inuātū in aliquo elemēto. Sine tpe fuit
quia nondū fuerant tpa et tempoy vicissitū
dimes qū hec materia est cōcreta. Sine loco
etiā fuit. quia nō habuit determinatū locū
plus sursum q̄ deorsum. nec plus in latū q̄ in
longū. Inter aliq̄ substantiā est et nullā. quā
nulla substantia materialis processit illā. h̄
aliqua est secuta. Materiale est igitur princi
piū mundi inferioris aut fuit illa materia in
uisa sc; prima materia omnis que omniū
formatū et qualitū fuit susceptibilis. que
etiā sub diuersis speciebus et formis conser
uat. Permanet em̄ hec materia quo ad sub
stantiā incorpata quous cōtinue quo ad qua
litates transmutabiles altere. quia ista ma
teria que mō per ratiōnē manet forma
ignis et est sub igne. itatū per condensatiōnē
induet formā aeris que prius sub specie ig
nea fuit ignis. Ex quo patet q̄ prima mate
ria qua mundus materialiter cōstat est inge
nerabilis et incorruptibilis et a qua oīa ma
terialia incipiunt et in quā redeunt tanq̄ ad
matriā. Mundus itaq; ex rebus multis cō
positis et contrariis est cōpositus et tū in se est
vnius. Mundus em̄ vnius ē numero et nō plu
res mūdi et hoc ppter materie vnitatē sicut
in li. dicitur de celo et mundo. Occupat em̄ to
tam materiam suam sicut ibi dicitur m. ca. de
mundi eternitate. Mundus ergo de quo hic
loquimur non est diuisus in se neq; diuisus
scdm substantiā quāuis in ipsius partibus
inuēiat contrarietas. quo ad aliquā quali
tatis repugnantā. Summā em̄ et necessariā
habet mundus in suo totū ouenientā et q̄i

quodā musicā armoniā quous in a iquibus ei⁹
partibus ppter qualitates repugnantes aliquā
pati dissimilitudinē videatur sicut expresse
dicitur super gen. augus. Transibit autē mun
dus iste quo ad itā impassibile quā modo
habet speciem et figurā. sed permanebit in esse
perpetuo quo ad substantiā et naturam sicut
idem asserit augus. Et dicit glosa ibi. Celū
autē et terra tūsent et. math. Ex quo patet
q̄ mundus ratiōne sue mutatiōis est siquidē
admirandus. nichilomin⁹ tū ppter materie
nobilitatē et forme virtualē actualitatē. et p
dñs pductionis et generatiōis rerū tā facile
potest. tā ipse mūdus. Mūdi opifex de
us sup oīa ē laudāndus. Nulla ei est tā vili
tā inīma in tota mūdi machina pars sue p
ticiā. in qua tā in materia q̄ in tūte et for
ma mūdi quedā est differētia. h̄ cū armonia
et pars sūma. Quā illa pars mūdi que scdm
naturā purior ē et simplicior at; nobilior. vni
forme habet inclinacōem et appetitū ad nobi
lioris forme susceptiōem. et q̄ spūalior magis
est inclinabilis ad formā spūaliorē. Vn materia
celestis simplicior et nobilior reddit et
erigit formā q̄ elemētals. et etiā ipsa mate
ria celestis nobilior est et simplicior in nobi
liora corpore vt in sole q̄ in luna vel in meru
rio vel in matre. Materia em̄ elemētals no
bilior est in igne q̄ in aere vel in ceteris. vñ
grossior est materia in terra q̄ in alio. Nam
ibi sunt plures partes materie aggregatē se
cundū artem. vnde dicit q̄ ex vno pugillo ter
re fiunt decē aque. in quo materia vnius ele
mētali purior est in vna parte q̄ in alia sicut
dicitur in pmo metho. ptes ei ignis superiores
nobiliores et simpliciores. et ptes terre cent
les sūt grossiores spatiores et impuriore.
Cum em̄ partes mixtoy sūt ab elementis
scdm quod partes elemētals sunt puriores
vel nobiliores sunt mixta simpliciora vel pu
riora. Et scdm q̄ eōuerso est in elemētals
eōuerso est et impuris. Nobilior itaq; mate
ria mūdi cōstituta. nobiliori indiget forma.
Et ideo solet disponi materia scdm quod eri
git pura forma. quia si de terra debeat fieri
ignis. oportet vt materialis terre grossities
subtiliet et depuret. et spūalior et simplicior
efficiatur vt sic simpliciori forma sc; ignea
induat. Et vt breuiter dicam necesse est vt
scdm forme proprietatē ipsa materia prepare
tur. Confidem⁹ itaq; mundi nobilitas scdm
sui partes digniores et etiā effectus nobilio
res. Et ideo pars mundi superior reputatur
dignior quia ibi materia ē purior et forma
ē pulchrior et vñus spūalior et superiorior iuuenit

Tanto enim mundus in uniuerso pulchritudine
 et decencie reddidit quod deformis pars mundi
 inferioris superius pulchritudine decencie glori-
 a insignit sicut dicit Augustinus. Quodam profectio
 caritatis et uirtutis que in superioribus precep-
 cellit ad perfectionem interiorum et decorationem con-
 tinue se diffundit. Quod etiam uidetur in fine a pars
 mundi in decore et luminositate amississe. hoc re-
 cipiat in fecunditate gratia et uirtute. Non enim
 minus est admiranda terre uirtuosa fecunditas
 in productione herbam arborum flos et fructuum
 in generatione varia etiam reptilium. In uaria pro-
 ductione metallo gemarum et lapidum. quod fit ad
 mundum celi claritas ad diuersitate suorum orbium
 et astroorum. Et quous mundus tam laudabilis
 rerum diversitatis sit diuine uirtutis insignitus
 potentia multis tamen defectibus et adiciuntur mi-
 serabilibus quibus ad eius partem inferiorum uidi-
 quod est subiectus. Nam mundus iste quous uide-
 atur esse genitor et nutritor corporum. carcer tamen
 est spirituum et animarum durissimum exilium est ac-
 locus miseriarum innumabilium et penarum. Nam
 mundus locus est reatus et tunc grossi omnis. In-
 colatus et peccatorum doloris et lacrimarum
 laboris et fatigacionis. heresis et confusio. mo-
 tus et mutacionis. fluxus et alteracionis. transi-
 tus et corrupcionis. insolencie et parabolicis. uiole-
 cie et oppressionis. fraudulencie et deceptiois. In
 mundo nichil aliud inuenit quam uanitas. ma-
 lignitas. cupiditas. auaritia. deformatas. et
 uultas. Mundus notos afficit et diligit. ig-
 notos abiect et contempnit. mundus multis obest
 paucis prodest. Amatorum suos decipit et fallit.
 Nam multa promittit. sed ad ultimum pauca
 soluit. acceptos suos ad modum umbrae isequi-
 tur. et apprehendere non desinit. sed suos se-
 quaces latragit et contendit. Quos maxime di-
 uicijs et honoribus hic extollit. in fine maxime
 de paupertate et deice. et desuauit. Et ut uerbis be-
 ati Gregorius. uerac fugibus est mundus etiam si
 prospectus non de mulcet. Qui ergo tot calamita-
 tibus pulsatur quod aliud quam ut desinat clamat.
 Et hec de proprietatibus mundi in generali
 dicta iam sufficiant.

De celorum distinctiōe

f. 2

¶ **U**nc ad describendas proprietates eius
 aliquas de celo et eius partibus cristo-
 adiuuante manu apponamus. Nam
 celum angelorum et hominum bonorum locus est et inha-
 bitaculum ut dicit Beda. Celum autem secundum scientiam
 traditōes. aliud est uisibile. aliud inuisibile.
 Celum autem uisibile est multipliciter. sicut dicit
 glossa super dei. p. f. ibi enim celum domini dei tui est
 et celum celi. Septem sunt celi scilicet aereus. etherius
 olympius. igneus. firmamentus. aqueus. empyreus.

celum scilicet angelorum. Celum itaque aereus uocat medium
 aeris intersticiū. quod a grossis uaporibus aque
 et terre non per oia est interitum. uel illa pars
 aeris purior. et ab inferioribus qualitatibus im-
 premissioe propter sui puritatem et diaphanitatem
 siue naturam transparentem celi nomine nuncupat
 sicut dicitur super mattheum. xiiij. uolucres celi comedent
 illud etc. Celum etherium secundum quosdam uocat su-
 premum aeris intersticiū quod immediatus spheram
 ignis est iunctum et dicitur etherium. quia illud
 medium inter ignem et aerem omnium est splendoris
 et illuminacionis receptiuum. Etheros enim graece
 splendor dicitur latine ut dicitur ysaie. Celum uero
 igneum secundum quosdam uocat centum spheram ignis
 propter ipsius ignis puritatem subtilitatem et sumam
 quam habet pre ceteris elementis actualitatem et
 propter alias quasdam nobiles quas consequitur ex
 uicinitate orbis planetarum proprietates. Secundum
 Gregorium autem super locum illi iob. Intueret celum et con-
 templat etherem etc. Nomine etheris intelligitur
 tota regio a luna usque ad stellas fixas in qua
 sunt orbis et circuli septem planetarum. Quere in
 fra. primo de etherem quid super hoc sentiat
 marcionem. Alexandrus sic ordinat septem celos di-
 cens. Primum celum est luminis datiuum unifo-
 me et non motum scilicet celum empyreum. Secundum celum
 donatiuum dicitur esse luminis unifoforme et motum
 scilicet aqueum et cristallinum. Tercium datiuum lumi-
 nis non secundum omnem partem luminositatis unifo-
 forme et motum ut celum stellatum. Quartum est re-
 ceptiuum luminis sine calore scilicet olympum. Qui-
 tum est receptiuum luminis ad calorem scilicet celum igneum.
 Sextum est receptiuum luminis iunctum ad partem
 superioris et dicitur celum etherium. Septimum est recep-
 tiuum luminis iunctum ad partem inferioris scilicet aereum.
 Et sic uideatur uocare olympum regionem orbium pla-
 netarum. quia illud spatium est continue luminosum
 firmamentum autem uocat celum primum secundum philosophos
 et ultimum in cuius ueritate sita sunt corpora si-
 derum et stellarum. Nam philosophi non ponunt nisi so-
 lum celum unum. primo ut dicitur. Basilus in exame-
 ton. Primum philosophi ligas suas conuenerunt quod plu-
 res celos esse consentiunt. Illud autem celum scilicet fir-
 mamentum sic describit Aristoteles in libro de causis ele-
 mentorum. Celum inquit est elementum quintum ab
 elementis inferioribus discretum naturali proprietate
 ac distinctum. Neque enim grane est. quia tunc
 descendere posset. neque leue. quia tunc forsitan
 ascenderet. quia si esset unum ex quatuor. uel
 esset oppositum ex quatuor. ingrederetur in ipsum
 corruptio uniuersalitatis uel particularitatis. immo
 sicut dicitur ibidem. Creator posuit eum causam
 et principium generacionis et corrupcionis. Et ideo
 necesse fuit esse ingenerabile et incorruptibile
 ne propter quatenus generacionis et corrupcionis

p̄cipio esset abire in infinitū. Est autē celū
illud in quietū et mobile v̄niuersalit̄. cuius
motus est reuolubilis supra mediū sc̄; super
ap̄e. qui stat fixus imobilit̄ inter duos po
los sc̄; meridionalē et sept̄trionalē. Et illud
celū est finitū quo ad dimensionē et loci extē
sionē. sed sempiternū est quo ad motū. Mo
uet enī a motore infinite potencie id est a deo
qui ē sublimis et gloriofus in secula. Quasi
autē in li. de causis elemētōz. Vocat autē po
los duas stellas in sūmis celi extēmitatibz
in ipsius medio superius et inferius colloca
tas. quarū vna est superius posita in medio celi
ad sept̄trionē et dicit̄ polus arcticus. Alia
est ex opposito ad merid̄ et dicit̄ polus an
tharticus q̄n̄ et t̄ra polū arcticū posita. Int̄
duos istos polos quasi inter duas sui extē
mitates celū oblique mouet ab oriente vsq; ad
occidentē. et hoc semper v̄niuersim̄ fiat tota
mouet̄ circa ap̄e. vnde ap̄e vocat̄ ar̄. q̄dā
lineā intellectuāle porrectā a polo vsq; ad po
lū diametraliter et extēsam. circa cuius me
diū totus celi ambitus equaliter circūferē
fiat dicit̄ ibidē cōmētator. De istius celi na
tura dicit̄ in li. de ce. et mū. sc̄d̄m nouā trā
slationē. Celū inquit est vnū op̄ositū in ma
teria quomā continet materiā ex qua et celū
nominat̄. que ē vltimus incessus totius sc̄;
v̄niuersi. et sequit̄ in eodē. Non sunt neq;
fiētūt. neq; etunt celi multi. celū enī ē vnū
perfectū et plētū cui non est similit̄. neq; est lo
cus extra celū. neq; corpus. neq; vacuitas.
neq; plenitudo. neq; tempus qd̄ est numerus
et motus vnde illic est vita fixa sc̄; extra vl
timū et est sempiterna. que neq; deficit neq;
finit̄. et illa est vera vita. Item idē ibidē. celū
neq; fabricatū est neq; generatū. h̄ simplex
est. quā motus est equalis in quo non est
diuersitas et est motus eius singularis et cir
cularis cuius motor est sp̄s qui mouet illud
sua voluntate. et cōtinua. radius celi autē radius
ignis et cōstitus est autē illa ad vtilitatē hoim
ap̄ter p̄manentiā vite. Firmamentū itaq;
vocat̄ celū. quia solidū ē et firmū. q̄a t̄rre
habet̄ intransgressibile vnde p̄ minima firmi
tatis sue p̄manencia incorruptibilis est et in
mutabilis tam in substācia q̄ in forma. Est
autē forma eius s̄perica et cōueza quo ad ea
que sūt supra celū cuius motus naturalit̄ cir
cularis est et mouet̄ oblique et circularit̄ ab
orientē in occidentē. vltiq; seā et circūducit
motu simplicī et v̄niuersim̄ infra diei et noctis
spaciū totū qd̄ sub ipso est. vsq; ad ignis re
gionē. vnde ceteris septē planetarū seā impit

et circūducit. Omne autē qd̄ sub iō est vt bi
cit̄ taban⁹ virtuti eius motiue obedit ceteris
v̄niuersim̄ et ip̄e turbato. virtus q; eius mo
tiua fiat ip̄emet dicit̄ sup̄ ep̄ph. de gen̄. ex
tendit se vsq; ad inferiora hec elementa v̄n̄
et ignē superiōrē credidit seā circūrotare. **O**uo
uenit q; huius motiue virtutis actio vsq; ad
aerē et vsq; ad aq̄s. in quibus quo ad fluxū
et refluxū. maximā facit̄ erubescionē. **D**ec
autē tria elementa sc̄; aer. ignis et aqua obe
diūt quidē motui celi sed nō vno modo neq;
vno ordine ipsū imitant̄. sed sc̄d̄m magis et
minus et qd̄ superius est et leuius et purius
obedit magis et qd̄ ē minus tale se. iūc̄ tar
dius et obedit minus. **T**erra huic celesti mo
tui non obedit et virtuti vt ab eo suscipiat
localē motiōnē. quā ad p̄ducendas ex se
species diuersas suscipiat impressiōnes h̄z
igit̄ firmamentū fiat dicit̄ idē taban⁹ quo
ad motū incessū v̄niuersim̄. ordinatū et ip̄e
turbatū. omnū t̄n̄ motū velocissimū. v̄n̄
ne. ap̄ter velocitatē motus eius mūdi machi
na dissoluta. et tarda. cōdinato modo plane
tatū. et sic motus eius impetus motu otatio
moderat̄. **M**ouet quoq; quietū. quia licet
in partibus mutet̄ sitū. t̄n̄ in toto neq; sitū
mutat neq; variat locū. **T**urbatis igit̄ in
ferioribus. et quasi casualiter fluctuat̄ t̄n̄ celū
aut̄ suis ceteris ceteris sui tenore. saltē in p̄cto
nullatenus dereliquit̄. **N**ō motus celi ē toti
us t̄pis primū subiectū et mot⁹ et regula oim̄
motū alioz. **E**st igit̄ firmamentū mediāte
motu suo generacōis et corrupcōis in mundo
inferiori principiū effectiū. **C**uius ratio est
vt dicit̄ taban⁹ qm̄ firmamentū sui luminis
virtutē generacōis effectiua ad terrā tanq̄
ad p̄riū centz. dirigit et destināt. et radios
suos in terrē superficie aggregat maxime et
coadunāt. fiat enī ostendit̄ in sciencia p̄
spectiua. **O**mne enī corpus s̄pericū. cōcauū et
luminosū. in quolibet puncto sui dirigit vnā
lineā radiosa in centrū illius corporis lumi
nosi ad superficiē illius centri. et quanto que
libet linea radiosa est vicinior alteri linee ex
euntī ad superficiē centri. tanto ex vicinitate
vnius ad aliā est fortior ad imp̄tendū in
centro effectū suū. **E**x quo manifestū ē qd̄
corpus celi sit s̄pericū. cōuepū et luminosū. et
terra ista magnitudis celi nō optineat nisi
vicē puncti aut̄ sit ceterz in terra. n̄cario sit ma
xima aggregacō celestium radiōz. **E**x q; virtute
et tactu sit maxima ḡn̄acio et p̄ductio v̄z ḡn̄a
liū in terra. q̄ ē centz. igit̄ firmamentū. et quā
sit principiū ḡn̄acōis celi. n̄ t̄n̄ ē caput ḡn̄acōis
in se vel corrupcōis vel diminucōis. f. augm̄tū

nam celū in sua substantia h̄ summa simplicitate uniformitate et puritate nullā habens partū diuisionē nec otarietate et ideo nullā habet ex se potētiā ad corruptibilitatē unde h̄ ut Arist. ar. 2. in li. de ce. et m̄. Omnis inquit corruptio ē ex otarijs celo aut nichil inueniē otariū quare celū nō corrumpit. Celū etiā quā in se et ex se h̄ uniformitē tū habet necessario plures celes et circulos in figura et in magnitudine longitudinis et latitudinis differentes p̄t diuersas māsiōnes quibus indigent mortales vt dicit Arist. in li. de caulis elementoz et alias. Nam si sedm vnā dispositionē et mensurā reciperet mundus inferior influentiā radioz et periret alimentū mortalū et ḡtacio omnū inferioroz. Et iō necessariū fuit motū celi esse obliquū vt ex eleuatione et depressionē orbū nūc calet nunc frigus in centro generet unde si di recte celū moueretur quo ad nostrū s̄tū oīa calere vel frigore in nostro habitabili osumerent vt dicit Arist. Nec solū attendit in celo puritas et corruptibilitas ex parte materie v̄ etiā pulchritudo et claritas ex parte forme vt dicit Arist. in li. de sensu et sensato. Celū in sui natura sp̄endiū est sed in partibz eius ē differentia. Nam in stellis est maior aggregatio luminis q̄ in alijs partibz ip̄i celi. Unde ex parte forme habet rotunditātē cū quietate quietatē cū claritate diaphaneitate siue t̄spārentiā et perspicuitatē uniformitatē in toto sed in partibz diuersitatē ex mutuo carisu orbū et motu otario planetarū dicit sapiētes generari ventū et aemōmā suauitatē. v̄ de Macro. in li. de co. mis. In pulsu et motu ip̄oz orbū effici sonū ille qui a cū ḡtūbz tempans eq̄lem sonū facit et centū q̄. v̄ de h̄c dicit in li. de ce. et m̄. in fine q̄ celū motus sui otinuitate inflāmat illū super q̄d mouet. v̄ de et ether ex motu celi ignis. Motus em̄ causat caloz. v̄ de ibidē dicit per se et sensibilit̄ inueni q̄ ex motu sit caloz et ex quiete frigiditas et ideo caloz materias emollit et dissoluit frigiditas vero aggregat et ostingit v̄n p̄tes elementares motū celi vicinūs existētes certis p̄tibus mundi inferioris sūt calidi res vt patet in igne et in aere. In tertio autē elemento in aqua ē motus debilitatis et ideo in ea ē frigiditas sed non in vltimo. In quarto autē sc̄ in terra p̄t̄t e. o. gacionē la motu celi sit otrectio in vltimo p̄t̄t caois absentia dominiū frigiditatis. Et ideo terra p̄manet quiescens et phenis vt non moueat h̄ut dicit Arist. ibidē. Mobilitas

itaq; celi attendit in materia et substantia forma in motu in situ in substantie sue simplicitate puritate et perpetuitate. In forme claritate diaphaneitate siue perspicuitate et in spherica orbicularitate. In motus uniformitate velocitate et in virtuositate in situs sublimitate quia ad sicut a centro terre maxie distat et in dimensua q̄titate quia ei mag nudo ymaginadez p̄mo racionis mensurā supat in potestate q̄a oīa inferiora sibi sub dita regulat ordinat et mensurat Et q̄d sup omnia mirabile est oīa inferiora celū ordiat et imutat et tā a nullo inferiora se immutaciōne aliqua recipit nec aliq̄d sibi dissimile in natura et virtute aliqua ipso celesti corpi se conformat.

De celo aqueo siue cristallino. **E**ratū celū est aqueū siue cristallinū q̄d ex aquis positis super firmamētū diuinitatis potētia est formatū aquas em̄ esse super celos collatas diuine septuē auct̄ritas noībz tradit que ita sūt leūgate et subtilitate q̄ in materiā celestem sūt ouerse et ideo p̄manent ibi fixe. Sed tamē dicit q̄ a que ille celestes nō vaporalitenuitate sed gracili soliditate virtute diuina sup firmamētū sūt suspēse et hoc modo ad impetus firmamētū moderatōem vel ad calozis ḡtati ex ei⁹ velocissimo motu rep̄ssionē. Opinio ei fuit. Bede q̄ celū igne sit nature fiat platonici posuerūt. Unde dicit Beda Celū est subtilis et igne nature rotundū a centro terre equalibz ip̄acijs colloātū. Et iō forte Bede videbat q̄ iō fuit necesse ibi ēe aquas vt calor ille celestis ad tempamētū duceat et q̄ ex tali inflāmacione mundus inferior dispendiū nōn pateret. ex frigiditate em̄ naturalit̄ illatū aquaz sup firmamētū verticem positū dicit aliqui stellā saturni esse frigidā p̄t̄t illā quā habet racione sui situs cū firmamento vicinitatē. Dicunt etiā q̄ firmamētū p̄ v̄tū aquaz illaz infrigidatū infrigidat orbē saturni sibi magis p̄rimū et vicinū. Sed q̄lit istud poss̄ fieri racionabilis non ē perspicue v̄de v̄t̄t̄bz iudicans. Nam cū aquosa substantia racione v̄t̄t̄bz q̄z qualitatis sue. s. humiditatis et frigiditatis substantie penitus sit otaria non est bene liquidū philosophantibz q̄lter int̄ corpa tā diapatia et otaria poss̄ vnitas aut otordia aliqualit̄ inueniri. Et tamē scriptū est Job xvij. Qui facit otordia in sublimibus suis. Ideo alio modo sentiūt et opinant̄ moderni qui in otoria phie spectamina profundius vt arbitror sūt scrutati. Dicit em̄ Alex. ad

ca. 3

q̄ aque ille que sup̄ celos sunt non sunt ibi
posite sicut frigide & fluxibiles & humide vel
eciā sicut solide & gelate & ponderose. Iste ei
pprietates sūt eciā inter se habentes contrarie
tate et sibi mutuo repugnantes. sed potius
per ord̄inacōe; diuine sapiēcie aque ille sup̄
firmamentū sūt sub mobilissima nature sue
ord̄inatione diuinitus collocatē. put nature ce
lesti maxime sunt pp̄inquo. Et hoc quidē ē
nature pp̄ietas perspicuitatis & trāspac̄ie
que pp̄inpaliter & substantialit̄ inuenit̄ in
nature aque racione cuius habet diuiniā
et cū celo empirico & eciā cū firmamento. Et
ideo posuit dñs aquas inferius sub racione fr̄
gidi & humidi. cū alijs ord̄inacōib; necessarijs
ad generacōe; & corrupcōe; & easdē posuit su
perius in racione perspicuitatis. put sūt necessa
riū ad vniuersitatis cōseruacōe. Et ideo di
cit celū esse dictū aqueū & cristallinū racione
mobilitatis & perspicuitatis. Est ei p̄spiciū
ad modū cristalli a superiori celo sc̄; ab empi
rico. luce vel luminositate plenitudine recipi
ens et receptū ad inferius celū effluens & ef
fundens. Et ideo dicit̄ celū quasi nobis inui
sibile et occultū. cristallinū vero quia ductū
in summo dicit̄ sicut cristallus. sed quia vni
formiter est luminosū est p̄spiciū. Aqueū
autē dicit̄ quēadmodū aqua ex sua subtilita
te & mobilitate mouet̄. & illud motū mouet
celū prop̄inmū. et illud vlt̄erius mouet quod
sibi magis est pp̄inmū. Et ideo illud celū
quod mouet inferiora. inferiorū mobiliū pos
cipue est cōseruatiū vt dicit alexand̄.

De celo empirico.

Celū empiricū est primū et summū ce
lū. locus angeloz. regio et habitaculū
beatoz. Et dicitur empiricū a pie
quod est ignis quasi totū igneū sic dictum
nō ab ardore. sed potius a lumine & splendo
re vt dicit p̄s̄. Istud enī celum summe est
lucidum. influens lucem et splendorem su
per celum cristallinū sibi prop̄inmū & prop̄
inmū. Est autem de natura sua vniforme sine
stellis. & spheriforme vt dicit d̄am. Idē est
sphericum. vt retum spiritūaliū et corporaliū
sūt contentiū. Est enim naturaliter quiescē
immobile sc̄licet & immotum. vnde illud ce
lum non necessariū est pp̄ter continūacōe
generacōis inferiorū. sed potius vt dicit
alexander ad completōe vniuersi in gene
re corporum. secundū determinata est forma
ad media opaca in summo sc̄licet terra. et
luminosum in summo sc̄licet celum empiri
cum. et vtrumq; corpus sc̄licet extremum
sup̄remū & infimū. est de se immobile & quie

sc̄. Istius celi pp̄rietates describit taban̄
vrens verbis basilij in exameron dicens sic
Celum empiricū est corpus primū. natura
simplicissimū. de corpulēcia habens minimū
quia subtilissimū. primū mundi firmamen
tum. quantitate maximū. qualitate lucidū
figuracione sphericū. locali situ sup̄remū. quia
a centro remotū. amplitudine spiritūū & cor
porū visibiliū et inuisibiliū contentiū. dei
summū habitaculū. licet enī deus sit vbiq;
tamen specialiter dicitur esse in celo. quia
ibi relucet potissime sue virtutis operacō. &
ideo celum dicitur specialiter sedes dei. quia
in corpore mundi species celi pulchrit̄ est vt
dicit d̄am. In celo diuina virtus manifesti
operatur.

De ethere.

Ether gr̄ce splendor dicitur latine.
Ether secundū p̄s̄. superiō regio su
pp̄mi intersticij aeri et ignis vbi
ē perpetuus splendor luminis siue lucis anax
agoras autē dicit. nomen etheris est nomē
ignis. Et hoc putauit vt dicit aris. pp̄ter ip
sius inflammacionē que causatur ex veloci
tate sui motus. Vnde sc̄dm ipsum anaxaḡ.
omne inflammans & inflammabile vocatur
hoc nomine. Marcianus autē dicit q̄ ether
est locus ab inferiori mundo separatus inuisi
bilis respectu inferiorū que patiuntur multi
plicē variacionē. In ethere vero vbi est dies
perpetuus. non diurno lumini non succedit
nec nix. quia ad tam altum locum vmbra
terre que noctis causa est in ethere non acce
dit. Sc̄dm aris. vero in li. methoz. ether ni
chil aliud est q̄ vetū elementū. nec est ex ele
mentis quatuor. quicquid enī supra lunam
globū est. nature est separata a natura inferi
oz elementoz. vnde ether neq; est graue neq;
est leue. neq; rariū. neq; densū. neq; per alte
rius corporis penetracionē diuisibile. Natura
enī ethera nulla ingredit̄ corrupcio vel alte
racio vniuersaliter vel p̄ticulariter q̄d ei ac
cideret si ex elementis cōp̄sicionē aut origine
cōt̄ra p̄s̄. Anaxaḡ. tamē dicit q̄ ether ē aer
inflammatus & dicit quod quandoq; descen
dit inferius & iterum occultatur. vnde prop
ter sui subtilitatem. nunc sursum. nunc de
orsū regitat. vñ terremotus gignit̄ ex virtu
te ethera in terre viscerib; occultata. Sed
dicit aris. q̄ iste sermo est error. qm̄ subtilis
nō descendit deorsū & eciā si descendit hāc opa
cōe; nō facit. Sc̄dm mar. autē splendor ethera
sub spha celi per ambitū totū mundi t̄t̄at
et resulget. continet autē in se orbēs sep̄e pla
netaz qui mouent̄ p̄ta motū firmamētū. In
spha celi p̄ta ethera velocitate sui motus

Co. 4

Ca 5

inflammat superiorē partē matē elemētāris
et ex illa inflāmacione gignit spēs ignis
fiat dicit in li. de ce. et mū. in fine. Ex matē
tā em̄ sic ignita non ignis nec inflāmatur
ipse ether. quia ab inuicibus recipit nō
aliquā immutacionē quā inferiora ab ipō
immutentur.

De spēs celi

Spēs celi ut dicit ysid. est spēs qua
dā in rotundū formata ab eodē in
idem circa suū centrū equis spacijs
circulaciter reuoluta. hanc spēs neq; princi
piū neq; finē habet p̄bi asseruit. Ideo quā
p̄pter sui circulaōē ubi incipiat et ubi fini
at non facile apprehendit. nec fuit aliqua fi
gura celo ueniētiā q̄ spēs celi. tū p̄pter sui
ipsius simplicitatē. tū p̄pter capacitatē. tū
eciā p̄pter unīformitatē ut dicit ysid. Spēs
itaq; scdm Alphaganū est circularis su
p̄ficiēs celestis corpis in q̄ spēs stelle cōtinēt
et spēs duob; polis circūuoluit. quoz vn̄
est septētrionalis quā nunq̄ nobis occidit
et dicit polus arcticus idest borialis. Alter
polus est antarcticus seu australis quā nunq̄
a nobis uidet. vel p̄pter minū a nobis elō
gacōem vel p̄pter terre interposicionē. In ter
istos duos polos quasi inter duas mūdi ex
tremitates spēs celi uoluit et mouet et cū ip
sius motu stelle in eo hnt ab oriente in occi
dentē. et iterū ab occidentē in orientē motu
diurno et nocturno ex. p̄. iij. horarū spacio
circūferunt. Cetera autē celestis spēs celi
circūferet q̄ nisi aduersū eius precipitē cursū
planete occurrerēt et eius impetū moderatē
machina mundi dissoluerēt. et ideo scdm Al
phaganū septē orbis planetarū sūt sub spēs
mutuo se inuicantes per quos planete motu
sono incedentes. captiui firmamētū obuiāt
et eciā eius uolūtatē reprīmūt et retardant
uolūtatē autē tota spēs moles oblique circa
mediū. s. circa ap̄. Est autē ap̄is quedā linea
intellectualis que recte per mediā pilā spēs
tendens in duos polos se extendit circa quā
celi ambitus quasi rota circa ap̄em circūlati
ter se reuoluit. Cardines autē celi sūt extreme
partes ap̄is que infigunt ipsius polis. Et sūt
cardines dicti. quia sicut cardo hostij in po
lo; cōiūtatibus reuolunt et sūt isti cardī
nes oneri uentū sc; circūflexi ut dicit ysid.
Spēs uero celestis medietas dicit emispe
riū sc; pars que a nobis totaliter uidet. h̄
p̄pter defectū nostri uisus terre diungi putat
unde et circulus ubi finit orion idest uisus
terminatio nūcupat ut dicit ysid. sic collige
igitur bōuiter ex predictis. qd spēs celi est lu

minosa substāda luminis vsq; ad centrū suū
idest vsq; ad terrā diff. sua. cuius circūferē
cia ē a centro terre remotissima. Et ideo illa
que in celo sūt maxima. nobis p̄pter sumā
distantiā uident esse minima. omnū infelo
rū est cōtinentia. omnū inferiorū ē ordinatiā
informatiua. generatiōis et uergetatiōis effecti
ua. sibi et rariō; captiua et attractiua. Nā
motus sui uolencia planetas sibi obuiātes
post se trahit. sicut armōiā ē p̄cessiua. Nā
sicut dicit Aris. in li. de p̄p̄tatiōe elemētō;
ex ordinato spēs motu et cōtario planetarū
occursu. gignit in celo stridor. et armōia
unde Macrobi. In pulsu et motu ipsō; orbis
efficit sonus ille et acutus cū quibus cōpatis
efficit cōtensus uarios et diuersos. sed p̄pter
nostri auditus defectū et illius soni excessū
armōia illa a nobis nō audi. sicut mouet
solē uidere nō possum. quā citissime moue
a. Nā radiō; claritate acies uisus nū supra

De circulis celi

Circuli celi sūt plures quoz duo sūt
uisibiles sc; galactis zodiaci. Alij
sūt inuisibiles sc; circuli equinotial
diuidens duo emisperia. tangens zodiacū
in arietē et i libra. Abius est circulus solstici
alis estiuālis eo qd sole in eo existere. fit sol
sticiū estiuāle. Iste circulus tangit zodiacū in
cancerō et est quasi diuictio nostri habitabil
et toride sone. Alius est parallelus siue cir
culus septētrionalis siue arcticus et est q̄si
diuisio nostri habitabilis et frigidū habita
bilis. Circulus uero quā ē ex parte toride z
one et alterius habitabilis zodiacū tangit in
capricorno et dicit iste circulus solsticiāly h̄
malis. eo qd sole existere in eo. fit solsticiū hi
emale. Alius est parallelus siue circulus an
tarcticus seu australis uersus austrū et op
ponit arctico parallelō. Diamē autē hij circuli
paralleli quasi circuli eque distantes. a parti
q̄ est iuxta et lele qd est distans. equaliter
em̄ distāt ab inuicē parallelis. Sunt p̄ter hec
duo circuli quā diamē coluri. Colurus septē
trionalis qui incipit a polo septētrionali p
cancerū et capricornū circūlatit p̄cedens itez
redit ad suū principiū. Alius ē colurus aus
tral. per librā in arietē similit̄ redit ad suū
punctū et diamē coluri q̄si colla tauri a cau
dā bouis siluestris qui erigens caudā circū
lū facit imperfectū et diamē coluri quasi cir
culi imperfecti. Decimus circulus est orion. i
finitiuus uisus. quia circulo illo celū et tra
uident parit copulari. Est eciā circulus meri
dianus. de signas illā partē zodiaci in qua
sol uice equalit̄ distāt int̄ orientē et occidētē

Ca 7

et isti duo ultimi circuli non sunt in speta
quia sedm diuersos situs et aspectus varia
tur. *Dicitur q; yhid.*

De galaxia siue lacteo circulo :-
Galaxias est circulus celestis. ceteris
circulis celi puichriore et candidiore in
cedens p mediū celi incipiens ab ori
ente vsq; ad septentrionē per cancrū et capri
cornū pcedēs itez ad punctū suū. Dicit autē
lacteus circulus. quia in re omnes circulos
celestes notabiliores habet claritate vnde et
de nocte nauigantes et itinerantes dirigi et
debuat. Quanto autē aura nocturna est seve
niox et frigidior. tanto incessus galaxie ē ma
nifestior. Scdm autē opinionē vulgi. galaxi
as dicitur restigū solis. qd post se relinquit
sol qn ariet in illo cir. alo. Sed arif. hoc dicit
esse falsū. quia si esset galaxias ex impressio
ne tāntus solis. oporteret qd hec impressio esset
in signis in quibus ariet sol ai alijs stellis
mobilibus et hoc videmus esse falsū. qd tūscē
dit terminos. obiaci vbi sol nullatenus ap
propinquat. sicut dicit in li. m. ethoz. Ideo
anar. et democritus dixerūt galaxiā esse ex
reflexione luminis ad aetē sicut in speculo h
hoc est falsū vt dicit arif. ibidē. quia si hoc
esset pmutaret. sicut est pmutatio luminis
hoc autē ē falsū. quia videmus galaxiā sem
per in eodē loco nec recedit ab eo. Dicit ergo
arif. sic. Ignis appinquis cobi ē mflāmat
et lucidus et in locis vbi vidē galaxias sūt
stelle multe parue et lumine et in illis relu
cet fulgor ille. et id apparet locus ille magis
nobilis nec recedit ab eodē loco. *Duc
usq; arif. in li. primo methoz. ca. 11.*

De zodiaco :-
Zodius ē circulus obliquus in xij.
partes distinctus equales. que. xij.
signa a phis sunt vocata nobis autē
signant in qua parte celi sol et planete imo
rent. Sunt igit. xij. signa. xij. spacia equa
liter distincta et stellis notabilibus ab astro
logis denotata. vnu autē quodq; signū in
xxx. diuidit gradus. et gradus in. lx. diuidit
minuta. et minutū in. lx. scriptula. ita qd. lx.
scriptula minutū vnu faciunt. lx. minuta gra
dū vnu. et. xxx. gradus signū vnu. Signa
autē ista sunt. apprijs noibus appellata sicut
aries et taurus et sic de alijs. Et vocant aia
lia. non quia animalia sūt in celo collocata
sed quia in suis effectibus animalū talū ppe
tates aliquas representāt vt post dicit. Int
ista autē. xij. signa q uoz sūt cardinalia sm
yhid. scz. cancer in sumo. capricornus in ymo
aries et libra in medio. *Optima duo dicitur*

sollicitaria. quia in cancro existens sol. vlti
rius ad nos non accedit. in capricorno emo
cius non recedit. In primo facit longissimos
dies et breues noctes. i. scdo eoduerso. In a i
is vero du. bo. fit equinoctiū. in ariete fit ver
nale. in libra vero fit equinoctiū autūpnale
et tunc vtroq; tpe dies noctibus sūt equa
les. In istis etiā signis tria sunt ignea scz
aries leo sagittarius. tria vero sūt terrea scz
taurus. virgo. capricornus. et tria sūt aerea
scz. gemini. libra. aquarius. et tria aquatica
scz. scorpio. cancer. piscis. Et inter ista que
sunt ignea aerea sūt calida et masculina et di
urna. Quae vero sūt aquatica et terrea sūt fri
gida et feminina et nocturna. Inter ista etiā
quatuor sunt mobilia scz. quatuor cardinalia scz
aries. cancer. libra. capricornus. quia in eis
muta tempus. Et quatuor sūt fixa. in quibus
agitur ipsū tempus scz. taurus. leo. scorpius
aquarius. et quatuor sūt omnia in quibus
ipsa omnesent scz. gemini. virgo. sagittarius
piscis. Et dicunt ista signa domus. quia do
micilia sūt et habitacula planetar. et ex his
domibus quedā dicunt domus triplicitatis
quedā exaltationis. Nam illa signa que co
cordant in vna natura faciunt triplicitatē. et
eodē nomine nūcipant et sic in quatuor par
tibus celi ordinant. Nam in oriente sunt ig
nea. aries. leo. sagittarius. Terrea sūt. ta
urus. virgo. capricornus. in austro. Aerea sūt
gemini. libra. et aquarius. in occidente. Aqua
sunt cancer. piscis. scorpio in septentrione.
Et inter istas triplicitatis domus. fortiores
sūt in suis effectibus orientales occidentales et
septentrionales aust. alio quia in eis nobili
ores planete dominant. Nam triplicitas ori
entalis que est prima habet solem de die. et
lunā de nocte. et saturnus participat ai eis
die et nocte. Triplicitas igit. occidentalis hz
saturnū. mercuriū et iouē. Triplicitas septē
trionalis hz. veneā. lunā et marcē. *Austri
lis vero habet saturnū. mercuriū et iouē. Di
am. insuper signa domus exaltationū. quia
planete prout magis vel minus exaltant in
signo et gradibus. pfectius et virtuosius opant.
Nam sol hz. virtutē suā et exaltatōez. in. xvij.
gradibus arietis. et casū in eodē gradu libe. Ven
hz. gloriā suā in piscibus. xvij. gradibus et casū
sue tristitiā suā in simili casu signi oppositi
scz. virgini. Mercurius gradibus totide luna
erigit in tauro tribus gradibus et totide cadit
in scorpione. Saturnus erigitur in tauro
viginthimo gradibus et cadit totidem in a
riete. Mars erigit in capricorno gradibus
viginthi septem et totidem in cancro cadit.*

Jupit erigit i caput diaconis erigit in gemi-
 nis gradibus tribus et cedit in sagittario tribus gra-
 dibus et cedit in geminis. **P**roter ista v. n. u.
 qd q; signu diuidit in tres pres que facies
 nun. upant. quartu inciu est a primo gradu
 arietis et durat vsq; ad .xx. scda durat vsq;
 ad .xx. tercia durat vsq; ad .xxx. prima faci-
 es arietis dat marti. scda soli. tercia venci
 pma facies tauri est mercurij. scda lune. ter-
 cia saturni. pma gemioz e iouis. scda mer-
 curij. tercia solis. prima cancri est venetis.
 scda mer. urij. tercia lune. prima facies leo-
 nis e saturni. scda iouis. tercia martis. pri-
 ma virginis e solis. scda venetis. tercia mer-
 curij. pma libe est lune. scda saturni. tercia
 iouis. prima scorpionis est martis. scda so-
 lis. tercia venetis. prima sagittarij est mer-
 curij. scda lune. tercia saturni. pma capricor-
 ni est iouis. scda martis. tercia solis. pma
 aquarij est venetis. scda mercurij. tercia lune
 prima piciu est saturni. scda iouis. tercia
 martis. **P**laneta igit exites in domo ppa
 h; quinq; fortitudines. in gradu exalta. dis
 habet quatuor. in domo triplicitatis h; tres
 in facie vna aut duas. et que magis habun-
 dat inter planetas numero. magis prualz
 in fortitudine. et quilibet planeta fortis est
 in domo ppa qm in aliena. et ex fortitudine
 signi in quo est fortificat et ex debilitate de-
 bilitat. hanc fortis vir fortis e in equo for-
 ti qm in debili. **E**t id astrologi iudicij suis
 vt dicit **M**isael. considerant domos ascenden-
 tes idest ascensu signoz et planetaru digni-
 tates vt scdm eoz pncipatus et dominu in
 domib; angularib; vel ascendtib; angulis
 vel angulis cadentib; comiciat et iudicent de
 futuris. **D**icunt aut quedā signa dom⁹ an-
 gulares hant signa cardinalia de quibus su-
 pra hant cancer. libra. capricornus. et aries
Quedā dicunt domus succedentes angulis
 sc; taurus qui succedit arietis. et leo qui can-
 cro. et scorpionis qui libe. et aquarius qui
 succedit capricorno. **Q**uedā vero dicunt do-
 mus cadentes ab angulis sc; gemini. virgo
 sagittarius. piscis vt patet in figura misab
Scdm istoz signoz ortus et occasus opposi-
 tiones. coniunctiones et aspectus diuersa et cō-
 traria accidunt in hoc mundo. **N**am sicut di-
 cit idē auctor ista que sunt vi nature et gene-
 rant sub forti signo masculino ascendente et
 forti planeta bono cum bono aspectu in ipso
 ascendente existente fortis et bone disposi-
 tionis in suo genere et contrario **D**omus ita
 q; anguli. pma domus est orientalis scilicet

signu arietis. domus vero celi siue septentri-
 onis est cancer. angulus vero occidentalis est
 libra. et angulus terre est capricornus. **D**ec
 signa quatuor angulaia maxime sunt virtu-
 tis et orientale plus qm occidentale. et septentri-
 onale plus qm australe. vnde angulus terre e
 tribus alijs minus fortis hant idem dicit
 auctor. **D**omus succedentes sūt mediocritis
 effectus et virtutis sc; signu ab arietis. scdm
 idest taurus. et signu. iij. v. vii. et xi. **E**t in
 ter hec signa siue domos octauu signu pio-
 ris est opacois et significacois. et ideo vocat
 ab astrologis domus mortis. Reliqua autē
 signa dicunt domus cadentes sc; viii. v. vii.
 ix. et xij. sūt etiā debilitatis effectus et prois
 significacois et maxime. v. et. xij. **E**t huius
 ratio est vt dicit auctor. quia in sexta domo
 vel signo dicitur in res. et ideo vocat domus
 infirmitatis et debilitatis omnium reru. et in
 illo signo est gaudiu martis. et in. xij. est sa-
 turni gaudiu. et iō wa⁹ dom⁹ inimicie et infi-
 cie et laboris. **S**igna etiā siue domus. dicunt
 mutuo se aspiciere. et sūt tres aspect⁹ pncipa-
 les sc; sextilis. tercius et quartus aspectus
Sextilis dicit. qm aliquis planeta in aliquo
 signo ascendente aspiciat terciu ante et terciu
 post se. et hoc est a tercio in vnde cūm verbi
 grā. **S**i aliquis planeta fuerit in incio arie-
 tis. aspiciat illū qui est in capite geminoz an-
 te se. et eū qui est in incio aquarij post se. qd
 est signu. xi. **E**t hic vocat sextilis. eo qm ten e
 at quartā partē celi sc; gradus. lx. et talis
 aspectus est laudabilis bonus et fortunat⁹
Est em signu domus dilectionis medie fm
 astrologos vt dicit auctor supdictus terciu
 aspectus fit a quinto signo et nono. vbi grā
 planeta q fuit in incio arietis. aspiciat eū qui
 fuerit in leone an se et eū qui fuerit in sagit-
 tario post se qd est signu nonū et dicit ter. q
 quia cōtinet ternā partē celi sc; .xx. grad⁹
 et hic aspectus est optimus. quia e in signo
 pfecte amicitie vt dicit auctor. quartus as-
 pectus e a quarto signo et a decimo. verbi grā
Planeta qui fuerit in incio arietis aspiciat
 illū qui e in capite cancri ante se et eū qui e
 in capite capcorni post se qd e signu decimū
Et hic aspectus dicit quartus. quia partē
 quartā celi cōtinet. i. xx. grad⁹. et hic aspec-
 tus e malus qm in illo signo ita et mudiē et
 ipfecte vt dicit auctor. **C**oniuictio vero et
 oppositio nō sūt aspūs. qm tū diā⁹ aspūs.
 ab usue. qm vero ppter signu recipit septē vt
 aries liba. **D**icit aspectus oppositus et est
 pessimus. quia signu e pfecte inimicie et pes-
 sima pcedit. maxie si aspūs fuit martis

et saturni sicut solis. Quando vero planeta
ouent in planeta eode signo ascendente vel
in signo sibi diuncto an vel retro. tunc dicitur
diunctio. et hec potest esse bona si planetae si
erint boni. et eoduerso mala si fuerint mali si
aut dicit auct. et hec omnia patent in figura
quam posuit auctor.

De signo arietis.

Aurus autem singulorum signorum per or
dinem recolligamus ex signo arietis
exordium sumentes. Arietis igitur est ori
entale signum sic dicitur. quia sicut aries in ia
cento super latus unum equaliter mutat vices
sic sol existens in illa parte. obiectum que dicitur
aries facit equinoctium et equales facit di
es artificiales atque noctes. Et sicut dicit
misael. aries est signum igneum. masculinum
diuenum. instabile. domus martis. in ix. gra
du eius. exaltatio solis. domus eius sol de die
de nocte vero iupiter. et saturnus participat
cum eis. de prima triplicitate prima est. Prima fa
cies eius martis. secunda solis. tertia venetis
de corpore hominis dominat capiti et facie et
multos facit in corpore capillos. corpus curuum
facie obliqua. oculos graues. aures breues.
collum longum. Domus est vite et natiuitatis ho
minis. quia sicut hoc signum ab inferiori parte
terre ad superiorem ascendit et a tenebris ad lu
cem vadit. sic natus de tenebris egreditur et vi
illius signi abditia potunt in luce et secreta
sapientibus innotescunt. Et sicut narrat albur
in libro de motibus astrologorum. In tercio inquit vel
quarto gradu arietis occidit orientis signum li
bre et mouet aere. In decimo gradu orientis stella
que dicitur almaceh et alpherat. serenat aere.
In xv. gradu occidunt plades etc. Quando
autem sol vel luna vel aliquis planetarum intue
rit primum vel secundum vel tertium gradum arietis.
erit nubilum et ventus a meridie et frigus et tem
pestas. In gradu autem secundo vel nono erit
magnus calor.

De signo tauri.

Aurus secundum misael est signum terrenum
frigidum. spiritum. nocturnum. domus ve
neris. secunda exaltatio lune in quarto
gradu eius. domus eius de die est venus in nocte
luna. et mars participat cum eis. de triplicita
te est secunda. Prima facies est mercurij. secunda
lune. tertia saturni. ex corpore hominis dicitur
collo et gutturi. datque facie amplam et curuam
nasum dat grauem et longum. amplas na
res. oculos graues. capillos eleuatos et ni
gros. collum grossum. vix unum facit ho
minem. honeste incedentem. Domus est sub
stantie et possessionis acceptionis et dacio

nis. Et ideo dicitur taurus. qui taurus sul
cando terram fecundat et compleat. Tunc
etiam quando sol est in tauro terra est arabi
lis et agria agri vltimae secundum albu. In primo
gradu tauri orientis sydus paluit. in vi. orion
occidit et mutat aere. in vii. oriuntur plades
et turbant aere. In xvi. hiades oriuntur
et turbant aere.

De signo geminorum.

Signum geminorum secundum misael est signum
aereum. masculinum. medio cetero diuenum
domus mercurij. exaltatio caude dra
conis in tercio gradu eius. domus eius in die
est saturnus. in nocte mercurius. iupiter par
ticipat cum eis. de triplicitate est tertia. Pri
ma facies est iouis. secunda martis. tertia solis.
In corpore hominis dicitur humeris. brachijs
et manibus. medio cetero efficit statura et hoi
pulchrum et ouementem. Cui diunctus mercurius
si fuerit foranatus disponit hominem et habi
le facit ad litteram et scripturam. Domus cog
natiois est et propriam quietatis. filij religionis
et fidelitatis. epularum et sompniarum secundum
albu. Gradu geminorum occidunt. oriuntur
hiades et mutant aere. et post archites et
echites id est aquila quinto decimo gradu id est
delphini vice simo sexto etc. Isti gemini ut di
citur ysidorus. secundum poetarum fabulas fuerunt
castor et pollux. fratres gemini et vtriusque
fortissimi. quorum gracia tunc dicitur sol esse
in geminis. quia sole in illa parte celi existit
te virtus ad secundum inferiorem gemina
tur. tunc etiam bella inter cognatos aliquo
ciens geminantur. Aliam tamen assignat
yginus rationem scilicet quando castor pre
est inferis tunc pollux preest superis. et econ
uerso. quod ideo secundum mactianum illud
sunt. quia in estate cum noctes sint bre
uissime quando una pars illius constellati
onis occidit alia pars antecedit orientem et as
cendit. Et pro tanto dicitur unus fratrum
celos alius inferos possidisse.

De signo canceri.

Cancer est signum. aqueum. femite
um. instabile. nocturnum. domus
lune. exaltatio iouis in quinto deci
mo gradu eius. In die venus est eius domus
in nocte mars. et luna participat cum eis
de triplicitate est quarta. Prima facies
eius est venetis. secunda martis. tertia
lune. Super corpus habet dominium super
pectus. costas et pulmonem. et facit in cor
pore grossiciem. Nam a medio eius facit
hominem grossum et incompositum atque tunc
superius vero subtile. dentes curuos et rotos.

Ca. 10

Ca. 10

Ca. 11

Ca. 13

268

Et vocat domus patris et gaza et vinearum
 et omnium que crescit super terram astrologorum villa
 tum et civitas in thesauro sepulchre et hereditaria
 tum. De hoc dicit Albu. quinto gradu canceri
 occumbente. oris capricornus et mutat aere
 in caliditate. In xxxi. gradu oris feruens ca
 miula. et canis plenus apparet et fit magna
 perturbatio aeris. Dicit autem cancer ut dicit
 ysidus. Nam cancer est animal retrogradum. sic
 sol peragras illam partem zodiaci que vocat can
 cer facit retrogradum. in octavo gradu can
 ceri. Tunc etiam sol extollit versus tumorem spe
 rebus nostrum habitabile. et sicut in terra que
 non potest plus extolli. et tunc retrogradum
 descendendo per hanc inferiora usque ad capornum

De signo leonis

Signum leonis secundum Misael est signum
 igneum masculinum spiritum diurnum domus
 solis et illius exaltatio. domus eius
 sol in die iupiter de nocte et saturnus precipat
 cum eis et de triplicitate est prima. Prima facies
 est saturni secunda iouis tertia martis. In
 homine cooperat stomacho. lacertis cordi et
 dorso. efficit hominem superius grossum. inferius
 subtile. magnum animi. curia habentem subtilia
 Domus autem vocat filiorum et novorum testame
 nto. libero et honorum. De hoc dicit Albu. In
 quarto gradu leonis aquarius et clio oris
 et fit aeris mutatio. In xxx. gradu oris can
 cer et occidit capricornus. Dicit autem illud sig
 num leo. quia leo fortissimum animal est. maxi
 me caliditatis precipue ex parte peroris. et p
 tis anterioris. sic sol intus illam partem signi
 accius radios imprimat quam in fine quando ab
 illo exat signo ut dicit ysidus.

De signo virginis

Virgo est signum terreum frigidum medi
 ocre nocturnum domus mercurij prima
 et est exaltatio mercurij in xxv. gra
 du eius. domus eius in die est venus. in nocte
 luna et mars precipat cum eis de triplicitate
 est secunda. Prima facies eius est solis. secunda ve
 neris. tertia mercurij. Ex parte hominis huius in
 potestate ventris et intestina. personam pulchram
 facit. pulchros oculos. faciem decoram. et mitigat
 voluntatem. Domus est infirmitatis seruo et
 ancillari et bestiarum inscientiam significat et
 mutationem de loco ad locum. et hoc signum dicit
 virgo. quia virgo sterilis est et sine fructu. sic
 sol intus illam partem zodiaci que vocat virgo
 suo calore humorem consumit et sic terram a
 fructu sterilem facit.

De signo libere

Libra secundum Misael est signum aqueum
 masculinum instabile diurnum domus

venereis. prima exaltatio saturni in xxxi. gra
 du eius. domus eius venus de die. saturnus
 de nocte. mercurius et iupiter precipant cum
 eis. de triplicitate est tertia. prima facies eius
 est lune. secunda saturni. tertia iouis. de corpe
 hominis regit inferiora ventris intestina et
 umbilicum. Domus est propter et nuptiarum dicit
 cionis furti et rapine. De hoc Albu. in quin
 to gradu libere leo oris et alterat et calefacit aerem
 In xxxi. gradu corona oris et fit maxima p
 turbatio aeris. xxxi. oris hiades primam et
 fit maior perturbatio aeris et post oris virgo
 Dicit autem hoc signum libra ab instrumento
 ponderandi. quia sol existens in illa parte celi
 que dicit libra. dies cum noctibus similes effi
 cit et equales ut dicit ysidus.

De signo scorpiomis

Scorpio est secundum Misael signum aqueum
 frigidum spiritum nocturnum. domus pri
 ma martis. nullius exaltatio. domus
 eius in die venus. in nocte mars. et luna p
 precipat cum eis. de triplicitate est quarta. Pri
 ma facies est martis. secunda solis. tertia veneris
 Ex parte hominis membris de seruit gratius
 temibus et vesice. faciem dat rubicundam et puam
 capillos multos. oculos paruos. curia longa
 pedes magnos. et senem facit hominem et insta
 bile ac mendacem. Domus dicit mortis et ti
 moris. debiti et laboris dampni et otiosis
 belli castitatis et ingenij. De hoc Albu. in secundo
 gradu scorpiomis stelle hiades oris. et fit magna
 perturbatio aeris et tempestas et post oris tau
 rus. In xxxi. gradu eius occidunt plades et
 fit aeris serenitas. Dicit autem signum illud sco
 pius. quia scorpius est animal valde pungituum
 cum cauda. similis sol existens in illa parte zodiaci
 dicitur que dicit scorpius causa est leuiois et puc
 ciois corporis humani. quia tunc declinat mi
 nus calefacit aera versus aere distepatus in fri
 giditate cito lebit et pugit corpus ut dicit ysidus.

De sagittario

Sagittarius secundum Misael est signum
 aqueum masculinum medio cre diurnum
 exaltatio caude in tercio gradu eius
 domus eius in die est sol. in nocte iupiter. sa
 turnus precipat cum eis. de triplicitate est prima
 Prima facies eius est mercurij. secunda lune. ter
 cia saturni. Ex parte hominis disponit femora
 longas facit corpora et curia. faciem longam. et
 mentum subtile. hominem facit pulchrum retro
 gradum. capillos dat subtile. ventrem magnum
 et in motu facit hominem delectari. Dicit do
 mus itineis. fidei sapientie. magisterij et ho
 noris. ex magnum sapientie astrologorum et diuina
 consiliorum sompni. De hoc dicit Albu. secundo gradu

Ca 17

Ca 17

Ca 15

Ca 17

Ca 16

lagit tauri cum coniunctiades itati occidunt et
ocul caput scorpionis et sic valida turba de aei
vii gradu hiades occidunt et mutat aer Di
cit aut lagit tauri istud signu qd sicut lagit
taurus emittit lagit mas sic sol existes in illa
parte zodiaci ad nos emittit gradines plu
uias atq; nives.

De capricorno:

Capricornus sicut misael est signu tercia
frigidu instabile nocturnu saturni
primu domiciliu exaltacio martis e
in xvij gradu eius domus eius e de die ve
nus in nocte luna et mars picipat cu eis
de triplicitate e scda Prima facies eius e io
uis scda martis tertia solis In corpe hois
e spicit genua subtilia dat crura corp? sicu
facie hispida et hirsuta. Domus vocat domi
nij et honoris regis et regni glorie et impij
substantie futu sublata. De hoc albu. In qe
to gradu capricorni ocul cancer in xxxiij gou
occidit caput arietis et ocul caput capricorni
Dicat capicornus quia cap est aial cornibus
pates superiora sic sol existes in illa parte zo
diaci facit soliticiu hyemale et tuc icipit ascē
dere per signa versus arietem et versus cancrū.

De aquario:

Aquarius sicut misael signu e masculi
linu sicut diuenu domiciliu saturni
si nulli e exaltacio dom? eius in die
saturnus in nocte mercurij et iupiter picipat
cu eis de triplicitate est tertia. Prima
facies eius e vneis scda maris tertia lune
dnari dicat tybijs hois vs ad auilla pedis
facit homine gloriante multa deu astante
pulchra facit fatē et colera et tybia fat all
au? alera longiore. Domus vocat amicitia
māti et fortune redditis tributū subst icie
regis militis a peditis De h? albu. In iij
gradu signi aqrij ocul leo in xi gradu stella
regia et lapades occidunt et mutat aer et post
capricornus et ocul caput aquarij Dicat aut
signu istud aquarius sicut fabulas pincerna
deo? manib? eo? aqua fundens vnde tenet
vinā. Et ideo tunc dicat sol esse in aqrio eo
q tunc tybis aer densa in aquas multas et
sunt pluuie plus qm in alio tpe vt dicat ysid.

De signo pisciu:

Signu pisciu sicut mercurij est signu
aqueu frigidu mediocce nocturnu
domiciliu iouis sicut exaltacio vneris
in xvij gradu eius. Domus eius in die e ve
nus in nocte mars et luna picipat cu eis
de triplicitate quarta e. Prima facies eius
est saturni scda iouis tertia martis De cor
pore hominis regit pedes amplu dat pectus

puu caput florentē barbā et pulchra albu
facit homine magni animi et turbid q; ocul
lis Vocat aut istud signu domus inimici ari
ni et equi et omnis bestie que equitat Et fige
latores lamentaōez et tristitia susurriōez
et dolositate maluolencia et carcerē De h?
albu. In xv gradu signi pisciu ocul e viregi
nis in xvij gradu thele i libra ocul In xvij
gradu ocul cancer in xxxiij gradu ocul aq
rius coniuncti Dicat aut signu illud pisciu eo
q tunc tps fit generacio pisciu et ofricacio
quia calore solis ascendere et humores dissol
uere solent tunc pisces effundere semen suu
vt dicat ysid. Has itaq; xij signoz celi ap
erates et occultas virtutes scdm astrologos
et eo? iudiciu huic opusculo interserui est
mans vtile esse legentibus eo? nomina in
scriptura breuiter et pariter inueniē quid de
eis senserint antiqui. Et quare eis talia no
mina imposuerūt astrologi sydetu inspecto
res. Quia sicut istoz duodea signoz siue do
mo? ocul et occasus et aspectus vaicos et mi
randos acciderent dicit in istis inferioribus
mutaciones. Superiora em immutant et alte
rant hec inferiora et in eis suas faciunt ipel
siones. Per ista aut duodea signa mouen
tur et discerunt planete que dicitur sydera
errantia certis vt dicit beda spacijs discreta
ab inuicē et distincta que dicitur errantia nō
quia errant cu certissimū habeant motum et
discursu. Et ideo errare dicitur quia contra
firmamentum cursu suum agere dimolunt
Et ideo de motu planetarū et ipsoru situ et
effectu aliqua sunt dicenda breuiter tam in
generalī qm in specialī.

De duplici motu planetarū:

Mouent aut omnes planete duplici
motu scz naturali et proprio idest ab
occidente in orientē contra motum
firmamenti et motu alieno scz ab oriente in
occidentē et hoc raptu firmamenti cuius vio
lencia singulis diebus ab ortu vsq; ad occa
sum rapiunt In motu aut naturali quo mitū
tur contra firmamentū quidā celerius qui
dam tardius perficiunt cursu suu et hoc ap
ter circulo? suo? dispaē quantitate Nam
saturnus morat in quolibet signo per xxx
menses et complet cursu in xxx annis Et iu
piter moratur in quolibet per vnu annū et
duodea annis complet cursu suum. Mars
moratur in quolibet signo qd iugit aquinq;
diebus et perficit cursu suum in duobus
annis. Sol moratur in quolibet signo xxx
diebus et de h? horis et semisse et pñat cursu
suu in trigesimo lxv diebus et quadrante

Ca 18

Ca 19

Cap 20

Ca 21

Mercurius morat in quolibet signo .xxvij. diebus .v. horis et oplet circuitum suum in .ccc. .xxvij. diebus. **V**enus morat in quolibet signo .xxij. diebus et oplet circuitum suum in .ccc. .xlvij. diebus. **L**una morat in quolibet signo duobus diebus et dimidio et sex horis et bisse vnus et oplet circuitum suum a puncto vsq; ad punctum in .xxvij. diebus et .v. horis. **E**t ista rā aut septē stellarū ingressu et pgressu per duodecim signa et egressu ab eisde variant et disponunt oia que in hoc mūdo inferri ge nerant et corūpunt. vñ in li. Misalath phi legif sic. ca. primo Altissimus fecit mundū ad similitudinē spece et fecit circuitū alcioē in creatu eius volubilē et terrā fixā in eius medio non declinantē ad sinistram vel dextrā. **E**t posuit alia elementa mobilia et fecit ea moueri per motū septē planetarū. et omnes stelle alie cooperant planetis in suis opacōibus et naturis. **V**ñ et opus planetarū simile est lapidi magneti et ferro. quia sicut trahit ferū ab eo. ita omnis creatura sup terrā a motu planetarū afficit. aptatio etiam et de structio fit motib; et opacionib; planetarū diuersitatē aut opacio eorū. scdm climatū diuersitatē. aliud em opat terra circa ethi opes et aliud circa selauos. vnde sicut dicit idē. ca. iij. Atcedēda est planetarū diuictio in ipsis signis. quia si plures fuerit iuncti in signis a quaticis in reuolu. de anni. si gē multitudinē pluuēatū. **S**i in igneis siccitate et a fāmē ex excessu caloris et siccitatis. si in aeris multitudinē ventorū. si in signis frigidis grauitatē frigoris et tempamentū caloris. **E**t itē in eodē. .v. ca. dicit. qd effect; signorū intendunt in opacionib; suis ex con iunctione planetarū siue in bono siue in malo quia si fuerint boni planetē bonū pretendūt si fuerint mali etiā otariū. **N**am vt tradit idē in Planetarū quidā sūt masculini mali diuēni. ponderosi. frigidi et siccī. sc; saturn; quidā boni. masculini. diuēni. temperate. calidi et humidi sicut iupiter. mars vero masculinus. nocturnus. calozē et siccitate generat sol masculinus. calozē et siccitate opat. vñ; feminus. nocturnus. inter caliditate et humiditate mediocris. mercurius vero temperate est nature diuēni. modo masculinus. mō femininus. vñ cito vertit se ad naturā illius cui iungit. vt cū bonis bonus et cū malis vel mediocribus similis efficiat. luna insuper ē planeta femineus. nocturn; et frigidus et humidus cū excessu. **E**t ideo scdm astrologos. plane te alqui in suis effectib; sūt boni sc; iupiter et vnus. nulli em nocent. sed tā suos

q̄ non suos adiunat et diuēni q̄m possunt. **A**lij sunt mali sc; mars et saturnus. quia nō suis semper obsunt. suis tm psunt. **A**lij vero medio cres sc; sol. luna. et mercurius. nā suis bona ingerunt. ceteris vero modo bonū. mō malū. et maxime scdm qd bonis planetis vel malis in diuersis signorū domibus iungunt. nam cū bonis bona. cū malis vero mala. vt sepius opant. **V**ñ aut septē plane te. maxime in graōe hnt tā hominū q; animalū peātē. **U**nde scdm astrologos et etiā fm **S**a. et alios pios medicos Saturnus naturā ceptā in matrice frigiditate et siccitate sua coagulat et obdensat. iupiter aut scdo mense spm et membra tribuit. tercio mense mars subtiliat sanguinē et humors obdensat et ordiat et opmit. sol in quarto mense vitalē calozē et spm epati et corbi tribuit. vnus in quinto mense organa sensibilia et officialia mēbra aures sc; et nasū et hūdi perficit et disponit mercurius septo mense omnia corpis fonna mina et proola mēbra vt linguā et nares opmit. luna em mense septimo suis limitibus mēbra diuidit et distinguit. et ideo fetus tūc nascit vtilis et salubris. **S**i vero nasci distulit vsq; ad octauū mensem. fetus tūc morit et hoc quia virtus saturni tunc iterū redit quia vnaq; qualitate sua frigidā et siccā fetum mortificat et attingit. nono aut mense regnat iterū iupiter. qui fetus calozē suo te pento refovet et austrōdit. vnde partus tunc nascens vitalis erit. similiter nascens in pū cipio decimi mēsis. potest esse salubris et vitalis. quia tūc itē regnat mars cuius calore et siccitate mēbra nascēntis robotant. **V**ñ fetus caloris et siccitatis beneficio egrediet iā robustus. **I**stas et multas alias habent plane te in corpibus inferioribus opaciones geniales et etiā speciales. maxime qñ in suis domicilijs dñant. **S**inguli em plane te hnt domos pprias. vt dicit **Albu.** **N**am dom; saturni. prima et ppria est capricornus. similiter et aquarius. **D**omus iouis piscis et sagittarius. **D**omus martis aries et scorpius. **D**omus veneris. libra et taurus. **D**omus mercurij. virgo et gemini. **D**omus solis. leo. **D**om; lune. cancer. **I**n hijs duodecim domib; siue signis septē plane te dominant. et partes diuersis motibus euagantes. nunc deprimunt nunc exaltant. **I**n hijs aut signis mouent plane te duplici motu sc; accidentali ab oriente ad occidentē mptu firmamenti et motu naturali et hic motus est duplex primus sc; et scdus. **P**rimus motus est circuitus quē facit planeta in pprio circulo. cuius metas et

terminos nunq̄ erit. Secundus motus ē que
facit sub zodiaco ⁊ habito ē sp̄ ū ad zodiacū
semper in eqli tpe ⁊ per eqli e spaciū trāsit. Pri
mus aut̄ motus planete p̄po sit in circulo q̄
dicit̄ eccentricus sic dicitur eo q̄ non habeat
tertiā pro centro sicut zodiacus h; terciā pro
centro. Vñ circulus planete dicit̄ eccentricus
cuius superficies aī per centū terre trāseat et
tertiā in duas medietates diuidat. centū tñ
h; sūū opta centū terre. ⁊ iste circulus eccen
tricus ē duplex sc; deferēs ⁊ equās. Nā plane
tis assignant̄ tres circuli vt dicit ptho. sc; z
equās ⁊ deferēs ⁊ epicicli. Circulus deferēs ē
circul⁹ planete p̄ cui⁹ circūferenciā sp̄ mouet̄
epiciclus ip̄si⁹ planete dicitur id̄ deferēs. q̄a
defert̄ circū ep̄icicli. Circulus eq̄ns dicit̄ sup
cuius centū mouet̄ centū epicicli planete
vñformit̄. eciā dicit̄ eq̄ns q̄ in illo tenz pla
neta eq̄lit̄ cursū suū. Epicicli⁹ ē quidā pu⁹ cir
culus. que describit̄ planeta motū corp̄is sui
p̄ cui⁹ circūferenciā mouet̄ corp⁹ planete vñ
in sup̄iori pte sui epicicli mouet̄ ab occide
te in orientē. In inferi⁹ vero pte mouet̄ ab ori
te in occidentē. Et id̄ p; q̄ sol et alij planete
in ap̄rijs circū mouent̄ ⁊ p̄mis vñformit̄
q̄uis in diuersis diuersimode moueant̄. In
istis itaq; circū diuisis triplex motus plane
taz ē ab astrologis sapiētissime deprehēsus
motus sc; direct⁹ stationari⁹ ⁊ retrogradus
Direct⁹ ē. q̄n mouet̄ directe a p̄cipio signi
versus finē retrogradus vero dicit̄ q̄n eorū
uerso tendit a fine signi v̄sus p̄cipiū. Sta
tionari⁹ aut̄ ē q̄n stat q̄n in medio ita q̄ n̄
p̄cipio v̄ide⁹ signi accedit̄ neq; finē fit aut̄
directio semper in pte epicicli sup̄iori. retro
gradatio semper in pte inferi⁹. stationari⁹ vero fit in
medio. cuius diuisiōnis ratio a p̄his diuersi
mode assignat̄. Ista tñ retrogradatio in v̄
solū planetis h; locū. non aut̄ in sole. nec in
luna. non em̄ sol neq; luna retro gradunt̄. q̄
uis in epiciclo moueant̄. Et hoc id̄ vt dicit̄
aliqui. q̄a radij solis sūt causa istius retro
gradatiōis. Nā virtus radioꝝ solariū aliqui
illos repellit ⁊ facit retro grados. q̄n; eos at
trahit ⁊ sic eos q̄n stare cogit vt dicit̄ alpha.
Alias causas assignat ptho. sed hoc nūc suf
ficiāt̄ recollige igit̄ ex p̄dētis q̄ planete sūt
stelle fixate p̄ sepe ceteras distincte sicut sicut
sic v̄tute ⁊ effectū ad inuicē differētes sicut di
cit beda in li. de naturis rerū. Sūt aut̄ stelle
iste elem̄toꝝ imutatie. oīm gñ aliū gñatie ⁊
corruptibiliū corruptie. Sūt eciā oīa letate
sui mot⁹ ip̄e⁹ celestis corp̄is retardatio. sere
nitatis ⁊ t̄p̄e statit̄ oīa t̄p̄e. stetit̄ t̄p̄e ⁊ fer
tilitatis inductiue. flux⁹ maris ⁊ reflux⁹ maris

latiue. Sūt eciā suaz q̄litate ⁊ v̄tutū inuicē
p̄cipatue. Nā vt dicit beda q̄n aliq̄s plane
taz alteri⁹ circū ingredit̄. illius p̄cipat ⁊
eq̄litate ⁊ v̄tute. Per mutū eciā aspectū. ⁊
diuisiōne sūt suaz q̄litate ⁊ effectū p̄muta
tū. Nā bonitas beniuole stelle p̄ p̄ciā male
remittit̄. et euerfo. malignitas maliuole
tēp̄at vt dicit̄ albu. ⁊ ptho. Sūt eciā insup
er eoz ordinata eleuatiōe ⁊ depressiōne in or
bita. ⁊ ex mutū circuloꝝ suoz interseccōne
feri dicit̄ ⁊ at mome gñatiue sicut dicit̄ in li.
de quiq; subst̄cijs. Et vt dicit̄ macro b. In
ter ip̄ea saturni ⁊ lune. oīs consonantie musi
ce inueniunt̄. Cū sole micantes sūt sue lumi
nositatis occultatiōe et a v̄tute solis imutatiōis
receptiue. Quanto habent alioꝝ circulos
tanto tardius sūt sui cursus opletiue.

De saturno.

Saturnus ē a saturno dicitur. cuius Ca 22
v̄tute ops ē deā ab opulēcia quā tri
buit in xalib; vt dicit̄ ysid. ⁊ mar.
de quo dicit̄ fabule q̄ ideo depingi⁹ melissi
mus. q̄a a filio suo fingit̄ castatus fuisse cu
ius virilia in mare p̄iecta. v̄nec̄e causaerūt
Est aut̄ fm̄ misa. saturnus planeta maliuo
lus. frigidus. ⁊ siccus. nocturnus. ⁊ p̄dero
sus. ⁊ ideo in fabulis senece depingit̄. Iste cir
culus a terra ē remotissimus ⁊ tñ terre max
ime est noctius v̄nde p̄pter elongatiōe; a ter
ra p̄ter xxx. annos non p̄hicit̄ cursū suū. plus
noctet̄ retro gradū q̄ directē p̄cedēdo. Vnde
in fabulis fingit̄ habere falce arcū. In colore
eciā pallidus aut̄ liuidus sicut plūbiū. duas
h; q̄litates mortificas sc; frigiditatem ⁊ sicc
tatem. ⁊ ideo fetus sub ip̄sius domino natus
et orepus vel in xie vel p̄simas. osequit̄ q̄
litates. Nam scdm̄ ptho. in li. de iudicijs as
troz. dat hominē esse fuscū turpē. nūq̄ opa
cioni pigriū. grauē. tristē. v̄ro hilare seu
ridentem. Vnde dicit̄ idem ptho. Subiecti
saturno magias idest filitias siccas sepius
in calaneis p̄iunē. glauci sunt colozis ⁊ li
uidi. in capillis ⁊ in toto corpore aspecti et in
aulti. turpia et fetida non abh̄erent vesti
menta. animā alia diligunt fetida et immun
da. res diligunt acidas ⁊ stipticas. quia in
eoz oplexione humor melancolicus domina
tur. De hoc saturno dicit̄ ptho. sub saturno
sunt cap̄corn⁹ ⁊ aquari⁹. eius dominū ē in
libra. h; in ariete regnū abstrahi. Sub eo cō
tinet̄ vita edifiq̄ū doctrina ⁊ locus frigid⁹
et sicc⁹. In iudicijs sicut̄ meroē ⁊ triticia. co
lor eius ē niger ⁊ plūbius ⁊ est salidicus. tñ
q̄n ingredit̄ circū iouis minorat̄ malicia
eius ⁊ et mutat colorem ex p̄mittit̄ ip̄sius

Cum em sit naturaliter plubeus ex claritate iouis cui ouingit efficit candidus atq; clarus vt dicit Ptholomeus :

De Joue :

C 23

Jupiter qui sedm errore gentiliu q fictiones poetaru sumus deoz fuit pater planeta est tenuolus calidus et humidus diuinus et masculinus in suis qualitatibz tepatus in colore est argenteus candidus clarus ac blandus Et ideo in circulo iouis causam felicitatis antiqui phi posuerut vt dic mar? Istius iouis circulus saturni circulo imedia te est iunctus Et ideo ppter altitudinē cir culi sui ppi annis pficit aersu suu Dic boni tate sua reprimit malicia saturni qm iupit in superioribz pte circuli sui circulo saturni est co iunctus et ideo fingitur a poetis pater suu a regno expulisse vt dicit Mar? q yhs quia presencia sua reprimit malicia naturalē Dic adiunctus planetis bonis bonas et vtilis facit impressiones in istis inferioribz elemē tis Et ideo dicunt astrologi q in corpe ho minis coopa ad pulchritudinē et honestatē pulchz em dat colozē niueū et ruzore pmiū pulchros dat oculos et pulchros dētes bar bamq; rotundā vt dicit Ptho. Pter em aeri et sanguini et sanguinee oplexioni De hoc dicit Ptho. Sub ioue sūt sagittarius et piscis et sūt dom? eius regnat in cāro et in capricorno discessus regni eius Sub ioue ptenent honoz diuicie optimū indumentū In iudicijs astrologoz significat sapienciā et racionē et est veridicus vt qm apparet in ascendente significat sedm astrologos reue renciā honestatē fidē et disciplinā et erit finis ad saluacionē sic omniū signoz ofortat bo nitatē et figt in eis bonū qm in eis inuenitur nisi in dudē dō vbi dicunt iouē significare seruitutē paupertatē et tristitiā ex pte qua drupedū et merore ex parte familie et seruo tū vt dicit Ptholomeus et misael :

Natura de merite :

C 24

Mars deus belli a gentibus putabaf Est em planeta calid? et siccus masculinus et nocturnus vnde pteet co lere et igni et coletice oplexioni et disponit ad audaciā et asofitatē et appetiū vindicte ppter qd deus belloz vocabaf immediate se que iouē et pcedit veneā Et ideo ex pti usq; stelle tenuole vicinitate ei? nociuitas temperat In colore est fulgidus siue rutilās sicut ignis vt dic mar? vñ et maiorē vi hz calefaciendo q alij planete vt dicit idē Dic planeta sedm Ptho disponit in homine ex parte corpis longitudinē et gracilitatē et hoc

macione caloris et siccitatis sed hoc ē in iuuē tute Nam in senectute ex calore osumentē et siccitate orahente disponit ad aruitatē ex parte mentis disponit ad mobilitatem animi et leuitatē ad iā et animositatē et ali as colericas passionis disponit etiā et habi litat ad igneas opraiones sicut ad ferrari os et humarios sicut saturnus ad terrari cultores et grauiū ponderū portitores et iupi ter eouersio ad artes leuiores facit ei habi les vt sint oratores et p; ete id est cābitōēs et argenti tractatoēs scptores et hui di vt di cit Misael Sedm Ptho etiā sub marte sūt hec signa scorpis et aries et sūt domus ei? regnat in capricorno sed in tauro est disces sus regni eius Sub ipso otenet preliū car cer et mimicus et significat iā et celeritatē et furore et est rubeus falkidicus et dolosus mo taf in quolibet signo lx diebus et ppi ho ris in duobus annis oplet aersu suū :

Natura de venere :

Ca 25

Venus qui et lucifer dicitur est planeta secundū Misael tenuolus femineus nocturnus in suis qualitatibus scz in calore et humore temperatus Dic planeta excedit solus zodiacū in duabus pibus vt dicit Beda et dicitur venus quia sua qua litate calida vel humida dicit venere humo ris vel amoris excitatiuus vt dicit yhs qd ocomitat solē vel pcedendo et tunc dicit lu cifer vel sequendo et tunc dicit vesper vt dic Beda Colozē habet candentē et resulgentē electro simile vt dicit Mar? Inter em oia sydera gaudencius fulget vnde et iub ar dicit q iub ar radio h lumini a se emittit ppter qd vmbā facit Qñ aura multū ē serena diem et solis orū immediate annūciat et pte cedit Quādo ē in eodē signo cū sole a clari tate solis absortus se tunc tem pis non ostē dit Qñ vnus ē a laoz mercurio tunc ē illo segnicore motus eius et eouersio cū est infe rior tunc ē celerice vt dicit macrob In tri bus semitomis soli occurrat et maliciā reprimit vt dicit Ptho Ex parte corpis dispo nit ad pulchritudinē et ad voluptates in tac tu in olfactu in gustu et in tactu Vñ facit esse cantores et musicoz amatores et speciez ofectores aurifices et vstū muliebriū insci soēs vt ait misael Et dicit Ptho Sub vene re inquit sūt libra et taurus et sūt ei? domus et regnat in piscibz et in v gine deficit regnū ei? et abscedit Sub ipso otenet via et amor et amicia et pegrinus et figt lucz et gaudiū et ē veridicus et mozat in qlibet signo ppi diebz et aplz aersu suū in cccc et lx viij diebz

Ca 26

De mercurio :

Mercurius s'm m'isael est planeta t'p'p' tatus nocturn' m'o masculin' m'o feminin' cito ei se vertit ad natura illius cui adu'gt' vt ai tenuis bonus ai malis malus ai mediocrib' mediocris efficia' Vn et in sup'iori pte sui ob'isid' miset q'litates suas ai q'litatib' vneis et io fugi' a p'etis q' ai ea fuerit fornicat' vt dicit y'hd. Et di' mercurius q'hi medi' cur'as q' q'hi medius e' s'm bedā m'ter vneis e' solē v'n m sup'iori pte sui circuli dūgi' ai vneis m inf'iori v'ro cō uenit ai sole. Circul' ecia' su'is in sup'iori pte itat circuli vneis m inf'iori aut' pte itat circuli sol' Q'n e' in sup'iori pte sui circuli me di' videt' q' minus a sole obscura' Aliq'n ecia' an solis ortu' aliq'n post occasu' splendet' q' io ab aliquib' respectus nūcipat'. Aquis dicit' d'itari vnde lucan' loquēs de mercurio dixit q'ū domus paussit aquaz. Dicit' ecia' a p'etis deus eloquēcie q' sapiēcie v'n s'm ptho mercurius dat esse studiosos et sciēcie nu meroz amatores disponit ei q' habilitat ad sciēcia' q' v'sū caluli q' op'atōis Et ideo di cit' fuisse deus mer'ator' q' mer'atori op'atō sūme necessaria est Dicit' aut' deus pa lestre vt dicit y'hd eo q' ai sole luctat quasi volens eū superare. Semper em' iuxta solem gradit' nunq' plus distans q' per nouē gra dus vnde t'ro vide' quia semper fere sub ra dijs solaribus occultat' Et ideo p'pter calozē solis fuscus depingit' q' p'pter suā celeritatē a'efor domoz m fabulis nūcipat' quia nūc ai sole nunc ante nunc post gradit'. Quādo solē p'uenit radijs solaribus p'rimus stare videt' et dicit' stationarius Q'n aut' sequit' videt' retro gradus vt dicit macrob'. Scdm ptho aut' sub mercurio sunt gemini q' virgo et regnat in virgine sed in piscibus regnū abscedit Cū sole sp' m'za' vno signo an aut vno post Sub mercurio atine' fortunū ne gociatio sup'ū et h'gnificat racionē q' sapiē cia' et est albus ai tenuolis tenuolus q' ai malis malus Horatius in vnoquoq' signo xxxiij diebus q' vi horis q' m' ecc' q' xxx viij diebus aplet cursū suū Quasq' ptholo.

De sole :

Sol scdm y'hd quasi solus lucens di cit' eo q' sit fons totius luminis ai ius radiatōe sup'iora q' inf'iora illuf tran' Est aut' sol scdm misalath planeta for tunatus ex se sed per diu'ctionē aliq'n fit ma lus masculinus diurnus calidus q' ficus Sol em' oia viuificat et reb' omnib' viā spēm et formā administrat Nā vt dicit i'de

Ca 27

Sol omnib' luminatib' celi maior e' in q'ti tate et in dignitate q' in claritate q'a magis calati q' op'essi luminis e' Maior est ecia' in motus vniiformitate q' ecia' p'ate q' effectū multiplicitate q'a semp mouet' motu directo in circulo sub 3odiaco mediū semp tenēs lo ai transit em' recte circulus semp tenēs lo lineā 3odiaci cuius metas et terminos non t'nscent sol' et ideo eius motus in circulis suo p'po est vniiformis q'uis rerū aliaz ob iectu moueri dissimilit aliq'n videt' Circul' quoq' solis sicut 3odiacus distiguat' p' xij spacia siue signa quoq' q'libet atinet xxx gradus et quilibet gradus lx minuta q' q'libet minutū lx sc'pula Et q'n sol excedit de vno p'cto circuli sui et restit' m eundē t'nsit per xij signa et iste t'nsitus circulus anni vocat' nec in die naturali p'fecte t'nsit gradū v'nū put op'uat albus sed t'nsit lx minuta viij sc'pula ita q' de illo sexagesimo minu to remanēt duo fa m p'tansita Vn tantū de ficit q' in vno die naturali non p'ficit gradū v'nū Sol igit' motu suo ordmato et impure bato cursu ordmat et p'ficit vniuersa vnde am b' m exameron sic nobis describit virtu tes ip'ius solis dicens Sol e' oculus mundi io ambitas dicit pulchritudo celi mensura e' p'p' virtus q' vigor omniū nascēciū dom' planetarū deoz et p'fectio omniū stellarū Idem ecia' dicit mar' Sol inquit est fons mentis id est memoia racionis p'ncipiū lu cis v'p' nature mens mundi fulgor olympi mode rator firmamētū Ideo em' mouet' atia firmamētū vt mode ret et t'peret motū suū Ideo dicit splendor olympi vt dicit macrob' in libro ciceronis diffinicio fuit platonis om niū speratū lumen esse a sole Dicit em' pla to in thimeo Ingeniaut' deus rerū conditor lucem clarissimā quā solem vocamus cuius splendor celū et inf'iora omnia illuftran' et numerus existet omniū animancū Et in libro de elementis dicit aris Sol inquit habet lumē p'riū stelle v'ro et luna lumē a sole adquisitū sicut q'n a candela speculū q' oppositū illuminat' Idē dicit mar' q' sol in medio signiferi icēdes bisseos radios emit tit ex se quibus sup'iora et inf'iora illuftri' De h'js aut' solis mirabilibus dicit beatus dyo m li' de diuinis noib' ca. v. sic B' sibi liū effēcias et q'litates multas quāde et bis cetas existētes ip' sol vnus ens et vni for mis et illuminās lux renouat nutrit a'f'f' dit et p'ficiat et discernit vnit et refouet fe cundā facit auget mutat collocat plantat renouat et viuificat eciam omnia Vnde ex

Unde ex ipsiſ webis manifeſtat proprietateſ
ipſius ſolis. in propria natura & in ſuo effectu
in ſubſtancia em ſeu eſſencia ſua ſumma hz
ſimplicitate. Non em habet ex diſſimilibus
vel ex contrarijs partibus opoſitione; ſubſtancia
le ſicut inferiora elementa vel elementata. h
omnimoda habet ſimplicitate in ſua natura
et uniformitate. & ideo habet perpetua in ſub
ſtancia permanencia & incorruptilitate. quia
opoſitio ex contrarijs principiu eſt corruptio
vt dicit Arif. et ex hac ſimplicitate ſumma
habet ſedm ſubſtancia leuitate. Nam pciu
naturaliu opactio eſt principiu et cauſa gra
uitatis & ex hac leuitate habet corpus ſolare
ad motuſ habitate. Venia ei ad motuſ ſunt
facilia. & maxime ſunt agilitatis. Ex ſe aut
ſue ſubtilitate & mobilitate ſumma hz actua
litate & virtute. qa qto res eſt ſimplicior ta
to ad diuſos actus naturalit eſt potior. Et
ideo ouenient dicit dy op. qd ſol uniformis e
lyp illuminas etc. Nam virtute hz illumina
tiua. quia in ſuo lumine nunq deficit. Quis
eius lumē vel per terre vel per lune interpoſi
tione; nob aliqui auferri videat. hz etia vtu
te renouatiua. Na proſ terre apit. & vtu
te latentē in radicibus ad actuſ pducit. & terre
ſupficie herbis frondibus & floribus enouat
et reueſtit. Per ſubintantione; em virtutis ſo
laris penetratis ad interiora terre. hzemali
tempe quodammodo antiquata annis ſingu
lis virore & pulchritudine renouat. Itē vir
tute habet nutritiua. qa ad interiora radia
et ſeminu ſolaris radius ſubintans calore
ſuo humiditate terre diſſoluit. et vi ſua at
tractiua qd ſemini & radici eſt ſimile de illa
attractit & illud in nutrimentu terre naſcen
tiu ouertit. Itē virtute habz inferior opſerua
tiua & ſaluatiua. Nam elementa ppter con
trarietate et mutua repugnancia qd habent int
ſe adinuice ſe deſtruent. niſi per virtutis ce
leſtis influentia oculiantur & ſic in eſſe debi
to ſaluarent. vt dicit alexander. Item virtu
tem habet pfectiua. quia calor elementaris
incipit agere in generacione corporu & calor ſola
ris pfectit & pducit vſq; ad debituſ oplen
tu vt dicit alexander. Itē virtute habet diſcre
tiua. Nam colores & reru ſpes et figure que
in tenebris ſunt oſuſe. per preſentia ſolaris
luminis agnoſcunt & ab inuice diſcernunt.
Item virtute habet vniuſa. & hoc eſt per ſe
et per accidens. Per ſe quia vnit & ocliat
& ocliat planetas in ſuis effectibus. ocliat
etia ſibi contraria elementa vā ſm in aere vel ma
crobo. Sol medius eſt inter planetas quia
ad armonia celeſte pſcicienda. hoc facit ſol

in ſuo circulo. qd facit media cordula in mu
ſico instrumento. per accidens etia vnit ho
mogenea ſicut et diſſoluit ethrogenera. ſm
em materia qua nunc aggregat nunc diſſol
uit. Item virtute habet ſecondatiua. vi em
generandi & varias ſpes pducendi oſert iſtis
inferioribus. homo em generat homine & ſol
vt dicit phis. quia nichil fructificat neq;
creſcit vbi ſolis radius non attingit. Item
virtute habet oſortatiua. ſm em ſolis aſce
ſu ſuper noſtruſ oziſonta. virtutes anim aliu
foriores efficiunt & vſq; ad mediuſ celi aug
mentant. & in eius declinacione vſq; ad occa
ſu ppter eius elongacione; debilitant corpa
in ſuis virtutibus et quaſi in ſomniuſ reſol
uunt vt patet in floribus qui apertunt in
ortu ſolis qui in occaſu marceſcunt qdammodo
claudunt vt dicit alexander. Item virtute ha
bet tpm inuatiua oclimatiua & diſcretiua
quia deſcendens per ſigna aſtralia. efficit
dies breuiſores. aſcendens vero per ſigna ſep
tentrionalia efficit longiores. Inuariat etia
ipſos dies. quia ſol lucens ſuper terra diem
facit. Et ſm diuſa diſpoſitione; ſolis diuſa in
mutacione recipit. Na primo rubet in mane
deinde lucet in tpe hore tercię. ſeruet in tem
pore hore tercię. ſeruet in meridie & pallet in
vſpore. Unde & quoc equos fingit habuiſſe
quoz primus fuit erichus. i. rubus. ſecus
atrichus i. ſplendidus. tercius lampas
i. ſardus. quartus philogeus. i. amans
terra vt dicit beda. Sol etia vt dicit beda ſi
fuerit maculoſus vel ſub nube latens pluuiam
lem die preſagit ſi rubeat. ſi vero palleat te
peſtuloſu. Si vero clatus in medio videat
ita vt in medio fulgens radios emittat ver
ſus aſtruſ tempeſtateſ deſignat humidam et
ventuſi. Si pallidus occidat in nubes nigras
ventuſ aquilonateſ prenuſciat vt dicit beda.
Item virtute hz inferior opſerua
tiua. Na vt dicit phis. ſedm eius elongacione; et p
pſonacione. facies hominuſ et animaliuſ corpa
vigore & calore diſponunt. vnde dicit mar.
Sol oſtellatione hoies pulchros & agiles ee
Et ideo in fabulis cuſ pſentis vitigijs depin
git in facie puerili ppter qd etia pſebus. i.
puleher eſt dictus. Dicit ptho. Sol facit ho
minē copulentuſ facie pulchruſ & coloratuſ et
magnoz oculoꝝ & habitateſ ad omnia opa
aut ſi fuerit in exaltacione ſua. Si vero in ca
ſu. ad omnia opera etis habitateſ & diſpoſit
Item virtute habet putrefactiua. ſi radioꝝ
em ſuoz diſpoſitione. ſubtiliat aere & diſſo
gat & oſumit vaporeſ inſufficientem aere ac diſ
pergit & fugit autem peſilentem. Item cuſ non

fit substātie calidus virtūte habet calefac-
 tiuā inflāmatiūā & virtūā. hoc fit ex mo-
 tu radiōy & eoy ofractione ac darsu in sup-
 ficie obiecti corporis. marie si obiectū corporis
 specula & fuerit & poliū vt dicit in pspectia
 Item virtūte h; attractiua. calore ei suo at-
 trahit a mari fumos & vapores. & eos tandē
 dēnsat in nubes. & sic dēnsatos resoluūt eos
 nunc in grandines. nūc in pluuias. nunc in
 niues. Unde scdm marciā dicit fabulose
 qd sol fuit iuxta mare oceanū ab ethiopi-
 b; alijs dijs ad epulas iūctatus. **P**u-
 raueēt em̄ antiquū solē aquis oceanū nutriti et at-
 tractos vapores in ipsius nutrimentū dūer-
 ti. & ideo dicant ante impetuolam pluuiā ca-
 lorē pretendere vehementē. **Q**d fit p̄t nūmā
 attractiōne vaporis ex forti impressiōne ca-
 lois radiōy in ventre siue i dcauitate nubis
 vt dicit arif. Item viuificatiuā h; virtūte
 qd patet per hoc qd nichil potest viuere vbi
 non potest attingere virtus solis. Et ideo di-
 cit p̄tho. in eodē li. Sub sole est leo & est do-
 mus eius & regnat in ariete et in libra disce-
 dit. & sub ipso atinēt spēs. lucrū. fortuna
 et heres. et significat spiritū & animā. et est
 color eius albus & tubus. & est veridicus et
 pplet auresū suū dieb; .ccc. et. lx. vi. horis. **U**n-
 inter omnes planetas maxime disponit aia-
 lia ad animationē & viuificationē. Item cū
 fit maxime quantitas & velocissimi motus
 sue velocitatis & magnitudinis est occultatiua
Cum em̄ sit occies maior tota terra vt dicit
 macrob. p̄pter altitudinē sui sitis vir bipi-
 dalis vide. **Q**d aut̄ mōpabiliter maior sic
 qd apparet. patet ex hoc qd maior vide in ce-
 tu suo & occasu qd a nobis maxime elonga-
 qd in puncto meridiā qd nobis appropinqt
 vnde patet qd in ipsius aspectu de cipi visus
 noster. Et hoc apte declarat in ipsius motu
 quā & atinē mouet velocius qd sagitta & tā
 moueri in aliquo non videt p̄t nūmā clari-
 tatis mtenhōne & excessu. sic & eius q̄tias
 sic & motus velocitas subterfugit visum nos-
 trum. Et ista de proprietatibus solis dicta
 nunc sufficiant.

De luna.

Luna dicitur quia in luminū vna idest
 principalis. q; corpori solari in mag-
 nitudine et pulchritudine est sim-
 lina vt dicit p̄s. Luna est vt dicitur in opa
 mecon. de cor noctis. mater vōris. humōris
 ministra. dominatrix maris. temporum men-
 sura. emulatrix solis. mutatrix aeris. lumen
 a se non hās. sed a plenitudine solis mutās
 et abq̄rens. q; sim appropinq donē vel elōga-

donē a sole formā suscipit et figurā. Carens
 itaq; luna p̄prio lumine. est a fontali pleni-
 tudine solis lumine recepta. Unde dicit in
 li. elemētoy arif. qd luna semp in medietate
 sui a sole illuminat & lumen ē xpū reflectit
 in terrā. **N**auā em̄ habet simile speculo. qd
 p̄prio colore carens. lumen recipit ab alio. &
 p̄to soli plus appropinqt tanto plus de suo
 lumine perdit. ex parte terre. sed claritate quā
 perdit ex parte inferi vi nullo modo pdit ex
 parte celi. p̄mo tanto plus ex parte superiori
 illuminat. vnde qd soli diungit nichil lumi-
 nis ad terrā dirigit. h; ex parte celi in plena
 illuminacōe pmanet & insistit. Et eonuerso
 qd soli opponit tota ad terrā et non ad celū
 illuminat vt dicit beda & macrob. **I**te luna
 est figura & forme sue mutatiua. diuersas ei
 facies sui luminis ostendit ad terrā. qd nūc
 aruāle. nunc circulae aspectib; hominū se
 ostendit. nūc monoidos. nunc dictotomos
 nunc amphitridos. nūc panilenos. **M**onoi-
 dos aut̄ est. qd est prima & apparet cornula-
 ris. **D**ictotomos dicitur quasi per mediū secta
 qd est octaua. **A**mphitridos ē. qd de sua ple-
 na rotunditate ē dubia scz qd est. vi. vel. xij.
Panilenos est qd ex toto ē plena scz qd est
 xij. **I**tem luna triplicis status est ostēsiua
 quā aut̄ ē cū sole idest in dōmitione quādo
 ascendit. aut a latere qd scz; a sole recedit
 vel quādo ad solem reuertitur. aut in plena
 oppositione quādo scilicet totaliter soli op-
 ponitur. **Q**uando autem a sole primo recedit
 apparet cornulata ad modum arcus. corni-
 bus semper versis versus ortum. **Q**uando v-
 to iterum appropinquat ad coniunctionem
 recipit eandem formam. sed versis semper
 cornibus ad occasum. **I**n parte autem auer-
 sa a sole. semper apparet vacua. sed in par-
 te autē ad solem versa lumine repleta. **I**tem
 luna est omnium humorum augmentatiua.
 quā per occulta nature spiramina. fluxus
 et refluxus augmentatur. **U**nde in eius de-
 cremento in ossibus medulle. cerebra in ca-
 pitibus. et humores in corporibus diminu-
 untur et in eius incremento multiplicantur.
Unde eius defectū omnia compaciuntur et
 eius decementum inferiorum est detrimen-
 tum vt dicit mar. **I**tem aquarum maris
 est attractiua. sicut enim adamas trahit
 ferrum post se. sic luna mouet & trahit post
 se oceanum. **U**nde in suo ortu intumescat
 mare & crescat ex parte orientali. et decre-
 scit ex parte occidentali. **E**t eonuerso quando
 est in occasu. crescat mare ex parte occiden-
 tis et decrescit ex parte orientis. **S**ecundū

La 28

Secūm q̄s luna plus vel minus p̄ficiat in lu-
mine sic plus vel minus in suo fluxu se extē-
dit vel retrahit ipsum mare. vt dicit mac⁹.
Macro b. etiā in li. cicero nis. **De**ccan⁹ in in-
cremento lune retinet modū istū. **P**rimo ei
die crescentis lune fit copiosior solito. et ha-
bundat in sūmo. **S**ed secūdo minuit. et sic de-
scendit vsq; ad diem septimū. deinde iterū
crescit per septē dies. ita q̄ in .xiiij. die est
iterū plena in sūmo. vñ q̄ in nouilunio sem-
per est max̄ plenissimū. et etiā in plenilunio.
Item luna est totis in aere generatiua. vñ
em̄ sue humiditatis aeri imprimit et aerem
insensibilit̄ inmutans in ipsius superficie totē
gignit. **M**anifeste em̄ videmus quia q̄to est
luna etiuāli tempore serenior. tanto habun-
dancius ros sup̄ gramina se ostendit. **I**tem
luna est inter planetas beatissimo tpe sui
aeris completiua. beatissimo em̄ h̄z circulū
et ideo infra spaciū .xxviiij. dietū per omnia
signa zodiaci euagat vt dicit ptho. **S**ub
luna est cancer et est cancer domus eius. reg-
nat in cancro. sed in libra discessus regni ē
et ē planeta frigid⁹ et humidus cū excessu
femineus. nocturn⁹. mox aut̄ in quolibet
signo duobus diebus et sex horis et bisse. et
in .xxviiij. diebus oplet aerē suū. **I**tem luna
inter omnes stellas erraticas est magis in-
incerto et in vago motu siue aeris p̄cessiua.
Nam p̄pter beatitudinē sui aeris nunc sub
sole nunc supra. nūc ante. nūc retro euagat.
Et cū sol circuit per circulos australes infelo-
res. et luna pergit circulos boreales superiores.
Nūc luna supina ē vñ nauicula sursum h̄ns
comua vesus terrā inclinata. q̄n vero deces-
sant est erecta vt dicit beda. **I**tem q̄n luna
recto diametro inter nos et solē est interposi-
ta. solet esse eclipsis id est defectus solis cau-
satiua. **I**sta aut̄ defectio nunq̄ potest accidē
secūm naturā. nisi in diuisione solis et lune
q̄n de nouo accendi⁹ et ipsa diuisione in linea
eclipsiaca celebret̄. **H**oc semper est q̄n sol ē
in capite draconis et luna in cauda vel eonūso.
Vnde albu. in li. de motibus planetarū. **S**i
luna inter nos et solē obuiat defectū radiorū
solis nobis facit in capite vel in cauda dra-
conis. **Q**uid aut̄ sit cauda draconis. q̄d caput
post dicit̄. **I**tem luna per interposicioēz tumo-
ris terre intra se et solē. defectus sui luminis
est passiuā vnde mac⁹. in li. astrolog. sic di-
cit. luna ascendens vel descendens in solatē
lineā incidit si fuerit tricesima. **Q**ñ ex toto
soli est subiecta. obscuritatis solis terre facit
sed istū defectū non singulis mensibz. quia
non sp̄ ē in eadē linea que inter solē et terrā

diametraliter est opposita. solari corp̄ se op-
ponit. **I**dem vero defectus fit lune. cū luna
soli sit totaliter opposita sc̄ q̄n est .xxv. **S**i
ei directe fuerit tunc sol sub terra emittit so-
lū vmbā minois terre in lineā sibi oppositā
quā si corpus lune intrauit. p̄pter vmbā
terre interpositā inter se et solē a suo lumine
tunc priuat̄. **Q**uia ergo singulis mensibus
luna plena. nō fit in linea eclipsiaca vmbre
interposicio. **I**deo singulis mensibz luna suo
lumine non priuat̄. **I**tem luna q̄n est cuiusdā
obscuritatis et obnubilacōis in se contenta
et hoc ex p̄terij corp̄s qualitate que natura-
liter est obscura. cū lumen ex se non habeat
sed a sole. **P**el vt dicunt aliqui illa obscuri-
tas est ex vmbra terre. ex qua quedā linea
resultat in corpe lunari. que ipsius lumē in
parte obscurat et hoc fit maxime q̄n ad ter-
rā appropinquat. ex cuius vicinitate et nebu-
lositate orahit quasdā sordes vt dicit mac⁹.
Quando vero ab alcioces ascendit circulos
claret munda et nullis maculis obnoxia tūc
videē vt dicit idē mac⁹. **I**tem luna est muta-
cionis tpm̄ significatiua. **N**am vt dicit beda.
Si luna in principio tūbeat vt auz. vntos
ostendit. si in sūmo eius cornuālo maculis
quibusdā nigrescat. pluuio sū mēsis exordiū
pretendit. **S**i vero nigrescit in medio. pleni-
lunū secentū pretendit. cū vero in nocturna
nauigacōe scintillat ad remos in breuē tem-
pesta futura erit vt dicit idē beda. **I**tem luna
in celesti armonia ē grauissimi soni emissiua
vt dicit mac⁹. **I**n circulo em̄ lune fit grauiss.
sonus. fiat in sp̄ra celesti est acutus. ex ce-
dinatissimo ei sono ex stridore motus orbū
generato dulcissimus vt dicit fit concentus.
Item luna est fecunditatis terre seminibus
ministratiua. p̄est em̄ seminibus que pro-
ficiunt ex rore qui de corpe lune cadit vt di-
cit idē mac⁹. **E**t ideo secūm fabulas dicit̄ p̄serpi-
na. eo q̄ seminū que p̄ciunt in terra dicit̄
esse dea a gentibus. **S**ic etiā dicit̄ diana. i.
siluariū dea et nemoz. quia feris de nocte pas-
cua querentibz in nemoribus et in siluis. lu-
minis beneficiū administrat. **E**t ideo vñet
gentiles lunā deā venatorū. eo q̄ venatores
arcibus vtebant̄. **I**tem luna cū sit frigida
et humida est ex vicinitate solaris circuli ca-
loris receptiua. **N**am ex calore solis et sicca-
te tēperat̄ frigiditatis. et humiditatis sue ex-
cessus. ne singulis mensibus in suo descensu
ad terrā hyems generet̄ vt dicit mac⁹.
Item luna vt dicit albu. est acis mūdifica-
tiua. motu ei suo continuo aerē rarificat et sub-
tiliat. vnde si non esset motus sp̄ris lune

aerē ex nocturna vaporū exalacōe grossificas
 infirmitatē quia corrupōe; non motū generat
 ret. Item luna scdm astrologos inter plane
 tas est super dispositōe hominis corpis max
 ime potestatiua. Nam vt dicit ptho. in li. de
 iudicijs astroz. sub luna continet egritudo. a
 missio. timor et dampnū ac. Unde circa mu
 tationē humani corpis virtus lunaris potis
 sime opaf. Et hoc accidit. sū ppter motus
 sui velocitatē. tū ppter ipsius ad nos vicini
 tatē. tū ppter oculū sibi naturaliter infir
 mōe potestacōe. Unde mox mutacionē mediacōis
 perfecte non discerit. qui lunares effectus
 in corpibus non cognouit. unde ppo. in prin
 cipio pnostric de luna loquens ait. Est quod
 dā celeste sidus in quo oportet mediū preiū
 de. cuius puidencia est mirabilis et sit pen
 da. Et gal. in omento de diebus ceticis di
 cit. Item certā que non fallit attendat medi
 cis quā doauerunt astrologi egipci. quia
 per diuisionē corpis lunaris cū stellis for
 tunatis. sunt egritudines terminales ad bo
 nū. cū dicitur vero dicitur scz ad malū. Et
 ideo cautus et pfectus mediacōis fm doctrinā
 ppo. aspice de let primā lunā. et quā est plena
 luminis. quia tunc crescit ut humores in ho
 minibus et medulle et sit nutrimentū in ma
 ri et in omnibus rebus mundanis. Quā ergo
 infirmus in lectū cadit multū necesse est vi
 de re vt tū luna tunc exeat de diuisionē. tūc
 em crescit infirmitas. quousq; veniat in op
 positionis gradū scz in plenilunio. et tunc si
 fuerit cū malo planeta aut in malo signo et
 a spererit domū martis qui ē signū octauū
 id est si aspererit martē qui dicit domus si q
 in seceptionis. tunc de morte timendū ē. Si
 vero fuerit cū bono planeta et in bona domo
 siue signo et aspererit domū domus vite scz
 martē qui est domus arietis siue pmi signi
 de vita tunc sperandū est. Et sic de alijs vi
 dendū est vt patet in li. ppo. quē dicit ppo
 fuisse de iudicijs infirmitatis scdm lunā.

De quibusdā proprietatibus lune malis.
 Alit aut luna quosdā ppetates mi
 nus laudabiles cū fm substantiā q
 fm effectū. hz em substantiale obscu
 ritatē cū nō habeat sicut alij planez lumē a
 seipsa. hz ei maximā instabilitatē. qā nullū
 sidus ita vagat per oēs ptes; oīaci sicut lu
 na. Contrahit etiā a maliuolis stellis et nocē
 uis nocibilitatē. Nā vt dicit ptho. luna ē pla
 neta cū malis maliuolis lu. ia msup per suā
 oppositōez inter nos et solē auferet a nob sola
 ris luminis claritatē. Luna etiā qm incidit in
 ymbā terre pōit lumē suū et suā pōit defoz

mita ē et de fecilitate. **D**icitur et ppter vic
 mitatē quā hz cū crasso aere et terra. ab ymbra
 terre vel ab infecto aere contrahit maculā et de
 formitatē vt dicit mar. Luna etiā pto plus
 recedit a sole tanto plus recipit de lumine ver
 sus terrā. et minox versus celū optinet clari
 tatē. Et pto pfiat versus terrā tanto pl' dis
 cedit et deficit in lumie versus celū. Multipli
 cē etiā hz effectū malū. Nā vt dicit ptho.
 luna efficit hominē instabilē et mutabilē de
 loco ad locū disorientē. Efficit em hominē
 in oculis male dispositū et inordinatū. efficit
 em in homine vnu oculū maiorem aut facit
 strabonē aut oebū in vno oculo. Et subdit
 homo in cuius oplexione lunaris ostellatio
 dominū habuit. vicio in oculo non crebit
 Et hoc forsan accidit ppter excessū lunaris
 humiditatis humores oculū ad aliquā pra
 uā qualitatē disponētis. Dicit etiā in li. mi
 salath. c. v. Eclipsis lune est maxime in hye
 me. si fuerit in signis frigidis excessū signifi
 cat frigiditatis et nimie ostractionis in terra
 et i aere et in aqis. Si fuerit in signis aqtiis
 presagit habundanciā pluuiarū. Si vero in
 signis aeris. pialū tpestaū pndit et ven
 toz pūmā. Dicit ptho. et albu. q luna exis
 tens in scdo signo post ascendens meroē de
 signat. tristitiā et ablacionē substantie per
 fices et pones. Similit in. iij. m. vi. q. i. viij.
 iā. anprietatē. fugā et mutabilitatē. In. p. si. zt
 q qu tūc inepit repugnat cito de ponet. In
 p. iij. aut ipedimentū. rīpā. duriciā et aere et ex
 pte inimicoz. In oībo aut alijs domibo sū sig
 nis bonū efficit et pndit maxie si planetis
 bonis fuerit sociata. Scdm variā etatē lune
 mouen' mēstruales humores in mulieri. et
 cerebula in aialibo et diuē passioēs vi lunā
 in corpibz etiā vt p; i lun. rīcis et caducis.
Dec de pparatibz lune et alioz planetaz dā
 tā sufficiat. **D**e capite et cauda draconis
 Vnt aut due stelle q nō sūt planeta
 hz tū natura et effectū vide' hūz plane
 taz scz caput draconis et cauda q mo
 uen' cū firmamento et sequū' aut sū firmamēti
 vā a leone tūseūt i aere et a cācro i gemios
 et sic deiceps. moxa' aut in qlib; signo caput
 draconis. p. viij. mēsi. anno scz et dimidio
 sūter et cauda et i. p. viij. āms. opl; aut sū sū
 et si caput ē in aliq signo sp in signo opposi
 to est cauda et vnt in. iij. vt si caput ē in cā
 cro vnter erit in arietē et cauda in capromō
 et si caput fuerit in leone. vnt erit in taurō
 et cauda in aqcio. sic de alijs. et id. ppter aspec
 tū oppositū cauda ē tōlter vnter. hz aut
 caput exalacōez suā in tribz gōibz gemioz

Ca. 29

Ca 30

Casu vero in sagittario gradibus totidem
 Eouerso aut cauda habet exaltatione suam
 tribus gradibus sagittarii et cadit in tribus
 gradibus gemino. Est aut hic aduertendum
 quod quibus luna coniungit capiti soli vel caude exanti
 prope gradum iunctionis a .xij. gradibus
 vel infra semper est eclipsis futura maior vel
 minor. Item quod caput vel cauda magis vel mi
 nus accedit ad gradum iunctionis et hoc po
 tissime habet locum in eclipsi solis Eodem modo
 de eclipsi lune hic tenendum est. quia si luna
 uenerit cum cauda in aliquo signo et sol fuerit in
 capite in signo opposito erit eclipsis lune et eod
 modo si sol fuerit in aliquo signo cum cauda et luna
 in signo opposito cum capite erit iterum eclipsis
 lune Et si in eodem gradu uenerit erit eclipsis
 his generalis. unde semper oportet quod ueniant in
 capite vel in cauda in eodem gradu hinc .xij.
 gradibus vel infra si debet esse eclipsis. unde
 in iunctione debet fieri solis et lune quo ad
 idem signum eundem gradum. idem minutum et idem
 secundum. Ex hoc apparet quod quibus luna iungat
 singulis mensibus soli et attendat non tamen
 semper eclipsim facit. quia non semper in li
 nea eclipsiaca se contingunt. quia non semper
 attendit luna in iunctione in eodem gradu
 nec etiam semper caput vel cauda in iunctione
 vel oppositioe solis et lune se contingunt.

De cometa

31

Cometa est stella quedam flammis cir
 cuita ut dicit bedae. repente nascens
 tegit. mutationeque aut pestilencia
 aut bella vel ventos siue etus signas vel pre
 tendens Comatice stelle aliquando videntur moueri
 motu planetarum. aliquando permanent immobiles
 sicut fixe. Semper autem apparent ut dicit bedae
 in parte determinata in celo. Non enim videntur
 per diuinas partes zodiaci sicut planetas. sed videntur
 esse in circulo lacteo sui galaxia et spargunt
 radios versus septentrionem. nunquam versus occi
 dentem. unde in parte occidentali non videntur
 breui spacio solent apparere scilicet per .viii.
 dies. Aliquando videntur esse .lxxx. diebus sicut dicit
 bedae. Ex quibuscumque autem stellis nascitur come
 ta siue ex planetis siue ex fixis. semper in fir
 mamento apparet in parte septentrionali ut
 dicit idem. Ex quo patet quod stella que appa
 ruit in ortu ipsi non fuit cometa. quia moue
 bat ab oriente ad meridiem versus occasum. Et
 hoc non solet fieri motus comete ut dicit crisostomus.

De stellis fixis

32

Stelle a stando sunt dicte. Quibus
 enim semper moueantur. tamen semper fixas
 videntur ut dicit philosophus. Dicuntur et sy
 dem a confidendo. eo quod in eis mathematicis

est confidone multa videlicet et prouidentur
 Dicuntur etiam alia ab austros vel anastros
 nunquapata. eo quod secundum oppositionem aliquarum
 stellarum corpora in sphaera firmamenti sicut cla
 ui in rotis circumferencia sunt aspera. Et hoc qui
 dem verum est quo ad aliqua et maxime quo
 ad maiora ut dicit philosophus. Secundum aliam. Stel
 la est lux aggregata in suo orbe. unde secundum
 quod est maiore aggregatio luminis stellaris
 corporis tanto est maioris quantitatatis. pulchri
 tudinis claritatis et amplioris partem ac lucis
 Vocantur ab eodem stelle sydera lucis vehicula.
 eo quod sunt luminosa corpora luminis solacium
 contra nocturnas tenebras mortalibus defectu
 cia mundi superficie decorantia. solis luce a
 quo recipiunt lumen. put possunt suppletione
 emissionem radiorum continua aere deputantia. quibus
 virtute auferunt a mundo inferiori pestilencie
 corruptela. Stella etiam virtute scilicet et ad
 concordiam reuocant sibi inuicem omnia elementa
 Eorum sempiterno fulgore illustant omnia. suo
 calore saluat et reuocet vniuersa. Nam secundum
 platonicos ut dicit bedae. stelle ignee sunt
 nature. Celum enim cum suo ornatu esse natura ig
 neum multi antiqui poluerunt. Aristoteles autem et alii
 philosophi ponunt celum esse elementum quintum naturam
 et proprietate ab elementis quibus discreuit. di
 cunt stellas non esse frigiditas nec calidas sub
 stantialiter seu substantie sicut nec ipsum celum
 sed tantummodo sunt calide effectiue motu enim
 suo continuo et sempiterno inflammant illud
 super quod mouentur et sic in istis inferioribus
 habent inducere calorem vel algorem. sicut radii ve
 ro mobilitate et frigiditate in superficie obiecti
 corporis habent inducere vim caloris. Sed vnde
 sunt stelle certum est. quod sunt secundum naturam puris
 sime et simplicis nature ac incorrupte. quo ad
 formam etiam sunt lucidissime. et quo ad figuram
 sphericam et rotundam. quo ad substantiam solide non
 porose. quo ad superficiem plane. nullatenus
 asperam vel angulose. quo ad firmam altissime.
 quo ad motum velocissime. quo ad quantitatem
 sunt maxime. quibus propter hanc distantiam vi
 deantur esse parue. quo ad numero sitate inu
 mere. illi enim soli qui stellas numerat sunt
 finite. quo ad potestate et effectum stelle sunt
 magis in terra corpora virtuose. Nam stelle sunt
 inferiorum generatiue immutatiue obseruatiue et
 radiorum suorum emissionem. tenebrarum noctis illu
 minatiue. sui auctus in suis orbibus vniuersam
 miter completiue. in solis presentia a quo reci
 piunt lumen sui sunt occultatiue. in suo ortu
 et occasu sunt actus multipliciter immutatiue. quia
 nunc tempestates occurrunt. nunc serenitates gene
 rantur et prouident ut dicit bedae. coloris variacione

et radioꝝ scintillatione nunc tristitū. nunc
 letoꝝ euentū sedm mathematicos sūt pñū
 ciatiue. Sunt etiā nauigantibꝝ prospere. q̄
 ipsarū viarū in medio maris dicitur. vbi
 stelle ad inuicē vicinias sunt diuicte. maio
 ris luminis q̄ pulchrioris sūt expressiue vt
 patet in pliadibus q̄ si xeribo galaxie. Quā
 uis etiā tantā ostēdāt pulchritudinē ex qua
 dā vicinitate. quia pariter sunt diuicte. Tu
 cidiores em̄ in omniū apparent singule. q̄ si
 demate tñ p se nō apparēt singularit̄ pulchre
 ita q̄ huius ratio est vt dicit mar. quia ecce
 dens fulgor vnus per q̄dam resurgentiā al
 terius insufficienciā ex se sumit. Unde q̄d vni
 de est ex quadā defectibilitate alia supplet q̄
 magis excellit in claritate. Item stelle. p̄t
 hūis sui distantiā sunt hominibus disparit̄
 sue magnitudinis ostēsiue. Nam vt dicit
 albu. p̄to sunt cernit̄ capitis nostri magis
 vicine. tanto semper vident̄ esse minoris q̄
 titatis q̄ offerunt̄ nostris aspectibus minus
 parue. Et ecōuerso q̄to plus elongant̄ in suo
 oculo nō habitabili seu in occasu tanto n̄is
 oculus vident̄ generalit̄ esse magis magne
 et etiā maiores vident̄ esse in q̄titate in oc
 casu q̄ in oculo vt dicit bed a. nunc aliquid di
 citur esse super cernit̄ capitis nostri quando
 dicitur viderē esse super caput nostrū. Cernit̄
 em̄ dicit̄ recta posicio super caput. quia for
 te ratio ē vt dicit idē. quia vapores de terra
 ascendentes rectitudine radioꝝ ad oculos ve
 nire perfecte non permittunt. Et ideo oculus
 de cernit̄ in huius aspectu. quia q̄d circūfū
 ē in aere. a solari radio estimat oculus apre
 hendere in seipso. Sed hūc dicit algazel. ta
 lis visus decipi⁹ hūc quādo fulgor a ndele a
 sano oculo sū obtaulo aspici⁹. sed a lippie
 te oculo sū arcus celestis ymagie non vident̄
 et putat deceptus oculus omnino videre in
 alio sed in lumine viso. q̄d tñ in altero non ē
 sed in seipso potius. Idem dicit auē. in c. de
 obscuritate visus. queq̄ supm de visu. Item
 stelle sunt sedm mar. in suis circulis armoni
 ace possiue. Omnes em̄ tom̄ musici cogent̄
 inter si det̄ inueniunt̄. nec grauitas inferior
 dissonā red dit melodiā supioꝝ siue medioꝝ
 nec ecōuerso supioꝝ acuitas. destruit sonū
 grauiorē inferiorꝝ hūc dicit mar. Item sedm
 arif. in li. de. ce. et. mū. Stelle sūt extrema
 corpis celi in quo posite sunt atq; fixe. et id
 naturaliter sūt splendide hūc et celū in quo
 vero lumē. vnde omnes stelle habent lumē
 appriū preter lunā. Et q̄uis stelle ex se sint
 lumine. tamē sue luminositatis recipiunt
 complementum ab ipso. Item ite. le sunt sue

vicinitas q̄ luminositatis sibi inuicē omni
 tate. vna em̄ auget claritatē alterius sicut
 dicit in li. de diuiccionibus planetarū. Itē
 stelle. p̄p̄isq; circulis q̄ sedibus sunt contente
 et ideo si circulis vnus intersecando aliqñ
 subintret circulū alterius. p̄ter hoc q̄d propri
 as sedes stelle non deserunt nec sunt alijs
 per quas transeunt impedimentū vel iniurie
 inuicē illatiue. Item stelle quedam vt dicit
 mar. celerius cōte. celerius occidunt. que
 dam vero tardius cōte. cicius occasū peunt
 Quedam autē pariter oriunt̄. et tamē non
 simul occumbere dimosant̄. Nec autē v̄tie
 tas ortus q̄ occasus accidit ex dispari altitu
 dine circuloꝝ in quo oriuntur vel ex eleuacōe
 siue depressione chymasū in quibus occum
 bere videntur. Nam sedm variā eleuacionē
 vel depressionē corpis celestis. varijs tem
 poribꝝ vel oriunt̄ vel occumbunt. Item stelle
 sunt temp̄ū annoꝝ sc; et mensū et diernū
 distinctiue q̄ permutatiue. Nam sicut dicit
 in li. de appietatibus elementoz; arif. Per
 mutacio temporis non est nisi p̄ter permu
 tacionē stellarū in si gnis diuersis q̄ super chy
 mata septē vt ex permutacione lune singul
 viginio octo diebus. aut permutacione mer
 curij et veneris in omnibus decē mensibus
 vel minus illo. aut ex permutacione martis
 in duobus annis. aut iouis in. xij. aut saturni
 in. xxx. aut ex diuiccionē q̄ permutacione
 triplicitatis. aut triplicitate in. cc. et. l. a. n
 nis. aut p̄ter permutacionē stellarū fixarū
 orbis. permutant̄ ei m. c. annis vno gradu
 quaz accidit permutacio omnibus. xxxvi.
 milibus annis. Et hic est annus magnus
 q̄d est vltimū omnū rerū. Quasq; arif. in
 eodē li. In libro autē cicronis dicit macrob.
 Istius mundi anni finis est. cū stelle ofa
 oiaq; sidera. que a planetis habent a certo
 loco. ad eundē remeauerūt. Hoc autē q̄ phici
 volūt p̄. ano. p̄. v. milia. p̄. acta. cōtingūt. q̄d.
 Quicq̄d aut sup hoc dixerūt phi. h. certitu
 dinalit̄ tenendū ē q̄ nostr̄ nō ē diffinita q̄
 vltimū finis erit. Hoc ei solus nouit t̄p̄m cō
 ditū q̄ momenta q̄ t̄p̄a d̄inet in sua p̄tate.

De polo.

Polus vt dicit bed a. ē stella puissima
 a qua tota pars celi supiorē ē dicta.
 Duplex autē ē polus sc; arcticus sū
 borealis qui semper nobis pollet et veluet
 nobis autem nunq̄ occidit. quia super nos
 p̄sistit vnde polus a pollendo est dictus quia
 continue mundo pollet. Sed sc̄dus polus di
 cit̄ antarcticus idest australis. polo arctico
 oppositus. qui nobis semper est inuisibilis

Inter istos duos polos quasi int duos mū
di extremos vertices semp voluit firmamē
tum. Hii duo poli nunq̄ mouent̄ de suo loco
circulārē cū sp̄ca vel circulo reuoluunt̄ & cir
cūferunt̄. Axis aut̄ a polo ad polū per mediū
centri terre extēdit̄ circa quā totius firmā
menti impetus rapit̄ & mouet̄. Hic aut̄ axis
non est materialis sed potius linea quedā
intellectualis que a polo vsq; ad polū recto
diametro sicut linea a pūcto vsq; ad punctū
eē tracta intelligit̄ circa quā tanq̄ circa mū
di mediū sempiternis rapidō voluit firmā
mentū. Polus igit̄ est itella quo ad sitū al
tissimā quo ad motum velocissimā quo ad
aspectū nostrū minimā. Quis sit i se valde
magna quo ad effectū vtilissimā quia ipsū
sitū discernūt situs & termini alioz siderū et
celestiū circuloz. vnde hec stella ab astrolo
go potissime intuet̄. Est ergo stella ista bre
uissimū circuli descriptiua. ppter minimā elon
gacōē & distancā a nostro sitū est sue mag
nitūdis occultatiua. ppter sitū sui imobilitatē
est hominū ipsam aspiciētiū maxime certā
fictiua. Et ideo vocat̄ stella maris quia na
uigancū & sciēciā nauigalē habentiū in ma
ri est directiua. siatione sui huius mediū totū
celi ē ostēsiua per gircū arcturi sibi p̄p̄inqui
ab alijs stellis ē distincta a cuius vicinā
polus arcturus est vocata vt dicit bēda.

De Arcturo.

37

Arturus ē signū a septē stellis sitis
in axe in se reuolutis. dicitur vt di
cit p̄sid. Hanc septē stellarū circū
quā in modū plaustrī vertit̄. latim eū sep
tentriōē reuoluit. Septentriones non oc
cidere ap̄i vicinitas facit. eo qd stelle iste ap̄l
et polo stelle altissime sūt vicine. Dicit aut̄
idem circulus arctophilay. eo qd exethon. i.
p̄lice vlsam sequit̄. Eundē boethē antiquū
dixerūt. eo qd plaustrō heret. qd est signū
mirabile multis stellis. inter quas est arctu
rus qui est p̄p̄ie sidus post caudā maiōis
vise positiū. vñ ab hac stella illa arcturus ē
vocata vt dicit p̄sid. Et merito arcturus ab
arctō est dicitur. quia ex prima pte surgit
frigus. p̄t elongacōē a calore solis. frigore
vero pori terre arctant̄ & ostēgunt̄. Appāret
aut̄ septē stelle radiose & rutilantis forme.
quarū quatuor anteriores in modū quadā
guli alacrius lateribus ordinant̄. tres vero
sequentes in modū semi-circuli disponunt̄.
Iocant̄ aut̄ sub polo circa axem. vnde semp
circueunt polū tanq̄ centrū. vñ dicit Greg.
Semp itelle ille vertunt̄ circa ap̄e sicut vlsā
sicut st̄p̄it̄. & ideo ille circū maiōis vñ a w

caē vt dicit macrob. Semp vertit̄ et nun
q̄ ad yma dimergit vt dicit greg. Quā tres
stellas eleuat quatuor ad yma declinat et
reuerſo cū quā surſū erigit tres ad yma
deprimt et demergit vt dicit greg. Inter
oēs circulos superiores circulus arcturi est
altior quia polo vicinior. hominū aspectibz
maxime se offert. Nunq̄ ē hora noctis quā
videri possit nisi forſan eius aspectus nubi
bus vel nebulis interceptat̄. Inter medias
stellas arctos draco ad modū fulmis elabi
vt dicit mar. hyemali tpe in ortu suo maxi
me rutilat quadā scintillari iradiacōe forſe
aque & terre congelacōē p̄nūciat vt dicit mar.

De orione.

35

Oriō vel orion est astrū tpe hyema
li exortū. aq; & tēp̄statū excitatiū
Est aut̄ orion nimbolus. ventoz & tē
p̄statū excitatiū & ḡlatiū. & est ab ortu &
iūndacōe aquaz ortū dūis vt dicit p̄sid. In
suo aut̄ ortu tēp̄statas generat et acē in
mutat. ad modū armati pedes & brachia ex
tendentis disponit̄ & fere per latitudinē triū
signoz eius extēdit̄ latitudo vt dicit mar.
Maxime fulget in signo tauri vt dicit idem
Est aut̄ ostellatio maxime notabilitatis et
ratione magnitudis ac pulchritudis et etiā
faciōe dispositōis & v̄tutis. ab arietē ei vsq;
ad geminos se extēdit vt dicit mar. Totā
etiā illoz triū signoz sup̄ficiē fulḡris sui p̄
chritudine clariorē reddit vt dicit idē. gladiatū
militis & accincti sp̄m in stellaz ordīne p̄
tendit de q̄ dicit mar. Armatus etiā fl̄ḡris
splendebat in armis q̄. Splēdor tñ orionis
vt dicit idē signū est future serenitatis sicut
eōuerso eius obscuritas future est p̄p̄a gū
tēp̄statas. Sole existente in signis orionis
et tauro & in geminis. oia geminat̄ & orion
que nutrimentū recipiūt ex aquis & aere et
ex terra vt dicit idē. Constellacōē orionis se
quē quedā stella que dicit̄ amiaula. que ab
astrologis maliuola dicit̄ & nociua. que fm
fabulas eius am̄is fingit̄ fuisse vt dicit idē
Non tñ ē hec amiaula nociua que cōt̄ in le
one. a qua dies amiaulae a p̄his m̄napā
sicut dicit gal. Orion ergo in ortu suo p̄mo
tēp̄statē p̄nūciat. h̄ p̄ serenitātē solito opt̄
tē ab terre frigiditate. Sole ex̄tē in tauro
q̄si se abscondit sub radijs sol. n̄ tūc suā mā
nifestat inferocōibz claritatē. Oriō aut̄ iterū
in iulio. q̄si sol ascendit i geminis ad circulos
superiōs q̄si terra maximā pati distēpandā
aeris quo ad calidā q̄litate vt dicit mar.

De hyadibus.

36

Hyades que & diant. sūt quedā stelle

pluuiiales in quarū ortu p' uide multiplican
vt dicit ysid. Na tunc t'pis vapores a mari
et terra per caloris solaris uolencia forcius
ab supiora attrahit qui motu hiadu in plu
uias resoluunt. et iō iste stelle dicunt hiades
id est succule. quia attrahēdo humores vel re
soluendo eos trahit a fabulis asingit vt di
cit ygim. Dabent aut hec stelle hui suū in
feste muti vt dicit mar. et cū dies extendit
et sol feruētia ascenderit. tunc hiades pmo
solēt apparē vt dicit greg. sup iob. pp. Et si
a saturno ipellunt diuersas generat tēpesta
tes vt dicit led a In hyadu ortu fruges vte
rius crescant. quia tunc a pluuijs irrigant
pluēs habet ostellacio hiadu stellas clarissi
mas per gyū ordinatas. que ortu m. pvi.
gradu tauri. Oriunt et turbant aet in ortu
suo vt dicit albu.

37 **P**liades sunt septē stelle a pluralitate
dicte que sibi sunt vicine. ab inuicē
tū sūt distincte vt dicit greg. hyema
li tpe ortu. Quāto aut aura secerior est et
frigidior. tanto melius ab alijs discernunt
vna vero inter septē latere videt. quia ex to
to non se manifestat. nec ex toto se occultat
Inter genua tauri hnt hui vt dicit ysid. Sol
in mēse iunio per pliaides iter facit et tūc ae
ris caliditas pluuijs venalibz tempa. et ter
ra tunc t'pis floz pulchritudine adornat vt
dicit mar. Hac de causa dicit iuno associat
se maiā que fingit fuisse vna de pliadibus et
sunt mater mercurij scdm figmentū poetarū
vt dicit mar. Scdm al. aut oriunt pliaides
i. pvi. gradu tauri cū hiadibus et motu suo tur
bant aetm.

38

OAmiula est quedā stella feruentissi
ma que orit scdm albu. m. pxi. gra
du cancri. in cuius ortu mgnā fit ag
ris turbacio. Ab hac stella dicunt dies can
culaes in quibz sanguine minue l' medicinā
lapatiuā accipere est summe periculosū. ppter
excessū bitemperancie aeris in calore. Unde
ppo. in amphoz. Ante canē et post canē et sub
canē moleste sūt farmacie. sibi dicit in omēto
gy an ortū illius et post ortū staci pialosū ē
dare pacionē lapatiuā qā tunc ē aer calidus
et ficus sez a calido signo et a calida stella et
a sole tunc in leone cū amiula existente. vñ
ex modica medicina corpus fiet nimis cali
dū et ficū et febris fortitan sequeret. Medi
cina ecia euapotat et minus opare cū corpo
ris pot tunc ex calore aeris sūt apri vt dicit
idem g. Calor extaneus vires extrahit me
dicine vnde aqua calida repugnat solucioni
si calor aeris tunc est fortia. **P**reterea viret

intetioz tūc est debilis. per pacionē vel minis
cionē plus debilitat. Durant aut dies can
culares a. p. kalendis augusti vsq; ab no
nas septembris et sic sunt. l. fiat ibi dicit.

De luce et eius proprietatibus.

39 **L**ux vt dicit basilus est species per
omnia sibi similis. de luce aut quid
sit scdm rem. vtrū scz sit substācia
vel a rtdens diuersimode loquunt auctores
Nam arif. dicit lumen non esse corpus. nec
a corpore deflūū. Dam. ecia dicit lumē ppiā
y post a sū id est substācia nō habē. Scdm
aut augus. sup ge. ad lām. Lux ē substācia
corporea sūme simplex in genere corpoz. sūme
multiplex in efficacia. sūme mobilis et abso
lute penetrādis et minime tēstencie. et sūme
disparia et contraria generās et colians. sūme
duertibilis. sūme naturalis motionis pū
cipiū et origo. sūne pfectibilis. sūme iō uide
sūme coicabilis. vñ lux in corpore nichil est
vtilius. nichil oueniens. nichil pulchrius
nichil velocius. nichil subtili. nichil ipassibi
lius. nichil vtuosius inueni. Est aut dā int
lucē et lumē. Na lumē ē quidā deflūū a lucē
sūne irradiatō deflūēs a substācia lucis. Lucē
aut dicit ipāz fontalē substācia sup quā lu
mē inuiti. Si ei lux ostendata i se fit acci dēs
p se causat. a forma subiecti sui. Vñ si lux in
aere est acci dēs causat lux vna a forma ae
ris qd esse nō pot. pterea lux mutat subiectū
sūū. Et p. qā lux ē naturalē in aere. acci dēs
ter vero in occidēte et lux orientalis qāt ppi
mā sibi et ita deinceps vsq; ad occidentē. Acci
dēcia ei non pmutat sūū subiectū. nec extra
illū agit. ex quo videt qd lux nō sit acci dēs.
Preterea si est acci dēs aeris nēario mouet
aer subito ab oriente in occidentē sū subiectū
motū lucis. sic aut moueri subito nō potigit
aeri nec aliqui elemēto. **P**reterea luce nichil
ē nobili. acci dēs aut ē ignobili. substācia
Ex q videt qd lumē nō sit acci dēs. cū aer lō
ge sit ignobili. et ipa luce. Si si lux ē corpus
difficile ē intelligē qd lux sit i aere vel cū ali
quo corpore diaphano vt in cristallo. cū duo
corpa sūt nō pnt esse in eodē loco. Nō ē tū in
oueniēs nec impossibile ponē lucē esse sūbz cor
porē et cē sū cū aliq corpore. vide m. em. ag. et
cineē pū iūgi et misceri. salua vtriusq; corpe
rate et localitate vtriusq; supficiē ab aliq disti
guēte et vtriusq; ptes infm ppiā supficiē et
nuate. Quātūmāq; em sū imiceat cimis et
aq pmanz tū aq i lua corpeitate p pūū lua
tū coherēcia et cōtinuitate et cimis i lua. n. pte
istā amptionē et vno nō sūt duo corpa i
vno loco. pmo aq hz sūū locū. pūū et cimis sūū

Sic lux pot esse in aere vel in quoaiq; alio
 coepe salua vtriusq; corpore ta re et suatu p
 cu substantiaaliu o tinnitate Vnde q lux sub
 intrans ad interioza aeris vel cristalli habz
 suu locu ipsius superficie ambientz et a sub
 stancia adiuncti sibi corpis distinguente q
 uis non possit ppter simplicitate sue substā
 cie recte percipi vel videri in re pmo qd mira
 bilius est multe luces pter accedentes imp
 mixte tñ vnice diungunt salua cuiuslibet
 substanciali forma qua ab alia differt licz
 nulla respū alteri? materialis sit vel forma
 lis si ut manifeste docet et dicit dio? in li
 de diuinis noibus cuius hec sunt verba Tu
 mina inquit lapidatū ai sint in domo vna
 tota inuicē totis sunt omnia diligētē tñ
 habent a se inuicē discretoez vnica discretoe
 et vnitate discreta videmus em multis ad
 vnu lumē accensis lampadibz luxta omniu
 lumina vnā claritate q discrete relucētem
 nec potest quis vt arbitror alius eius ab
 alijs ex aeri o tinnente certā dū simul sūt ibi
 sequestrare aut alterz sū altero cernere totū
 inconfuse inuicē otempatis Subonata autē
 vna simul q priū lumen recedat nichil seū
 ceteroz luminū auferēs aut de suo aliqd eis
 relinques Est em omniu vt dictū ē pfecta
 vnitas naturaliter p mixta et nulla pte oñsa
 que si tanta est in hoc corporeali aere q mate
 rialium lumine cō. Quasi dy o? manifeste do
 cet luminata simul vnice salua tñ cuiuslibz
 p prietate substanciali q accidentali quas de
 fect seā siue accedendo siue recedendo Lux
 itaq; sū diuina ē substantia in se sitens
 a qua pcedit irradiacio quedā q illuminacio
 corpuz alioz Semp em lucet lux in se et tñ
 non semper illuminat sed solū qn inuenit
 corpus habens materiā dispositā q aptā ad
 illuminacōez vt dicit aug? Substācia em
 celoꝝ ē vere lux que in corporibz optinet pā
 mū loū Et tñ celū non illuminat in tenebz
 vel in nocte Semp ergo lux lucet inuisibi
 liter q in tenebris sed non semp illuminat
 visibiler vnde virtute lucis sentit omnis
 creatūa Inuisibiliter em opat virtus lucis
 sensū q motū in animalibz vt dicit in li fo
 tis vite Dic etiā al in li de iudicijs astroꝝ
 ypo dixisse et doauisse q nisi stellaz lux de
 nocte s btiliaret desitacō aeris destrueret oē
 corpus aiatum q tñ certū est stellaz lux de
 nocte sepius non videri Impressio em q ope
 racio lucis est manifesta in mari quia fluit
 q refluit per applicacōez lune ad aliquē sūū
 siue illuminet aere siue nō In visceribz etiā
 terre vbi non attingit lumen virtus lucis

operat vt patet in minerabilibz q rebz alijs
 ibide generatis q breuit pnia lucis ē necessa
 ria in omni corpore mixto per quā o tinnia in
 elementis vnūm lux itaq; a sūmo celo vsq;
 ad centrū mundi est diffusa que in sua sub
 stancia vna ē q radice q simplex variata tñ
 sū diuersitate recipiētiū siue solis siue ali
 ceum corpuz supioꝝ vel inferioꝝ vbi est vna
 substancia virtus et operacio lucis licet nō
 luminositatis Hec est primogenita lux que
 creata fuit die prima vt dicit basilus que
 solari corpore q ceteris celestibus quarto die
 factis superferē vnde sol et fixa primaū lu
 minis vehicula sunt que ppter susceptōem
 lucis in corporealis sufficiūt sū sue substācie
 deperdiōe ad illuminacōez perpetuā q phen
 nē vnde ista lux vbiq; attingit q oia corpa
 scdm magis q minus pñat q disponit lux
 igit radip fundamentūq; omnis illuminaci
 onis vna est in substantia que non o tinnē
 accidentaliter ab aliquo corpore inferi ori sed
 magis o tinnē omnia corpa respectu quoꝝ
 pñitū formalis est licet in se sit material
 et fixalis q ideo lux ai sit materialis habz
 potencialiter partē eptā partē Quia vero
 formalis est habet actu partē eptā partē
 quia qd habet materia in potencia hoc hz
 forma in effectu Ex quo manifestū est q ai
 lux in genē corpuz minimū habet de materia
 q maximū de forma vicinior ē forme q ma
 terie Et ideo racione materie est in minimo
 se in puncto racione vero forme ē in oī loꝝ
 Nam vnuq; qd habet ita moueri ad locū si
 aut ad formā suā vt dicit aris quū i forma
 qto est nobilior tanto materia suā plus ex
 tendit vt dicit algazel p qd forma lucis
 quia est nobilissima in genere formatū cor
 poraliū maxime materiā suā distendit Et iō
 vnus punctus luminis siue lucis sufficeret ex
 se ad illuminacōez totius orbis ppter materie
 sue nobilitate et forme summā actualitate
 vt dicit alg vna igit est lux simplex et vni
 formis in sua essēcia qnis diuersa sint lu
 minala q inter se sūt distincta Quāuis vi
 deant in vno actu vniformiter aggregata
 nec lumen vnu intat substantiam alterius
 qnis sensibilit tanq; vnu lumen vnice vide
 ant Non ergo est inoconueniens ponere duo
 corpa simul eē q; vnu est subtile q formale
 et quasi oplementū alterius reliquū autē
 est materiale q imperfectū Duo vero corpa
 glōsificata in eodē vbi esse non possunt quia
 neutru respectu alterius materiale potest eē
 in aliquo vel formale Sed glōsificatū q non
 glōsificatū sū esse possūt sū aliq; inoconueniēciā

fiat eppe se dicit augul. **L**ux etiā vt dicit
 basilius maxime est mobilis. incessan. vt ei
 mouet se & gignit linealiter et cetera. vt dicitur
 in omne par. e se mouendo et diffundendo vñ
 gñū est de se subito mouet. Lux em̄ sume est
 actiua et hī resistēcia ad intima cuiusq; rei
 penetratiua. diuersoz & dispariū generatiua
 et ceteroz in elementis & corpibus mixtio
 in concordia & vnitatē reductiua. radioz suoz
 projectione. directione. interfectione. frac
 tione. et reflexione omniū in esse pductiua
 in esse cōseruatiua. vel ab esse dissolutiua vt
 dicit caldius super thūneū. vite & permanē
 cie cuiuslibet rei regitiua est lux et directiua.
 sui ipsius naturaliter multiplicatiua. Lux em̄
 multiplicat se gignendo. gignit lucem & lux
 genita simul gignit & generat lucē sibi succe
 dentē. et sit in vno instanti vnus punctus.
 replens lumine totū orbem. Item lux est sui &
 alioz manifestatiua. color p̄ sui incorpaci
 onē in superficie humidi perspicui effectiua
 sicut dicit augul. Lux tenebras expellit. meto
 res dissoluit. insidias pro dicit. securitatē pa
 rit. omne specie letā iocundāq; inducit. rebo
 omnibus formā & deo. e tribuit & inducit.
 quā sibi luce omnia corpa occulta remanent
 et ignota. Aufer inquit dām. lucē & omnia
 in tenebris incognita remanebūt. Lux igitur
 scdm amb. & etiā scdm basiliū ē pulchritudo
 omnis visibilis creature. cuius gratia maxi
 ma est in aspectu. que cetera mūdi membra
 laudibus efficit digna. Hec vt dicit basilius
 idē est angeloz et sanctorū sup̄ celū quietissi
 ma habitatio. Hec summe trinitatis p̄ ex
 emplū est demonstratio manifesta. Hec lux
 sine diminutione sui ē luminositatis manife
 stativa & diffusiva. que in superficie vmbro
 si corporis recepta. non se profundat. gñū
 ad visibile specie. sed quo ad virtutem vt
 dicit ysid. Multas alias proprietates laude
 dignas habet lux. quo ad suam substantiā
 virtutem & operationē. cuius substantia ni
 hil inuenitur purius. vnde transiens p̄
 sordes non sordescit. cuius virtute nichil est
 actualius. cuius operatione nichil vtilius in
 corporibus reperitur.

De splendore.

Splendor est quidā defluxus exiens
 a substantia lucis. Egreditur autē a
 luce sine alterius natura. cōmixtione
 luci a qua exiit est coeuius in duracione vt di
 cit augul. Quā cito est ignis tam cito est
 splendor. vnde si ignis esset eternus. splen
 dor esset eternus. Exiit etiā splendor a luce
 sine lucis diminutione. sine puritatis lucis

inextinguibile. sine discontinuatiōe. cū sui et
 alioz manifestacione. cum sui multiplicati
 one vt dicit basilius.

De lumine.

Lumen differt a luce sicut species a
 genere. Omne em̄ lumen lux est. sed
 non e conuerso omnis lux est lumen.
Ram lumen est defluxus quidā a substan
 tia lucis in aere siue in alio diaphano corpo
 re receptus & vñdīq; circūfusus. triplex autē
 est lumen vt dicit auct. & p̄spectiue scilicet
 reflexū. fractum. et directū. Reflexum sicut
 a speculo et alijs politis corporibus que reci
 uunt lumen a se receptū. Aliud est lumen frac
 tū. sicut quando lumen venit ad corpus den
 sum vel durū recipit lumen in se. sed p̄pter
 materiā omnino inobediētē. lumē illud nō
 tenet rectū incesum. sed diuertit ab incesu
 recto et vocatur fractio radij. Tercū lumen
 est directū quod non repellitur neq; inuenit
 materiā aliquo modo inobediētē & transie
 lit. & facit operationes p̄fectas. Illud lumē
 est aeris & alioz corporū transparentū p̄fecti
 uū. de oratiū. formatū et figuratū decla
 ratiū oculoz letificatiū. Paulis lippis & in
 firmis ē lumē obditiū & molestie illatiū. ho
 minū a sompno et corpore et otio excitatiū
 formatū & specie. in superficie speculi vel politi
 corporis impressiū. Ram lumē ad superficiē
 politae materie p̄tinens in angulis cōlibo
 se reflectit. & omniū subiectoz formas ibi in
 prelūit. vnde qd extra est p̄ substantiā in
 superficie speculi collocat p̄ ymaginē vel figu
 rā. Lumen etiā est scdm dispositōez materie
 quā subintrat imutacionis susceptiū. Nā
 ei claritas intendit in materia p̄cipua atq;
 pura & remittit in seculca materia & obscura.
In materia em̄ diaphana obstaculū nō inue
 nit ideo p̄ ea irradiās. p̄rios fulgores ex
 primē et ostendit vt dicit dno. Et q̄to p̄
 factus illi infundit. tanto lacius ex ea reu
 sa ad alia deriuat. Accedens ad grossiorē na
 turā illius h̄ obscurioris distabutiū ap̄cōez.
Sicut em̄ cū materie crasse infundit capie
 imperfecte. ita cū se effundit extrinsecus appa
 ret obscure. vnde in materie crassiores impedit
 qd illuminatō recepta distribuā. In puriori
 bus ixiē substantiis p̄fecti apparet & augmē
 tal. in grossioribus mica. Et q̄ p; qd a puris
 simis et subtilissimis materijs. lumē p̄fecte
 apprehēdit a opactis vero & obtusis repulsā
 pati inuenit.

De radiis.

Radius est quidā luminosus a corpe
 lucido defluxus quo mediāte lux vel
 lumen suā p̄ficiat actionē vt dicit basilius.

Ca 40

C. 41

radius autem perpendicularis et rectus qui a corpore lucido luminoso emittitur recto et lineari motu sine diversitate aliqua petit centrum. Alius est collateralis et fractus qui a corpore luminoso non recte procedit sed obliquat motum suum et ista obliquatio vocatur radii fractio. Alius vero est reflexus qui quidem suo principio recte vel oblique procedit sed a corpore obiecto repellitur et repercutitur et talis repercutio vel repulsa radii flexio nuncupatur ut dicitur autem perspectiva radius itaque luminosus est mobilis et agilis perspicuus et obicularis de se recte maxime si fuerit perpendicularis. Contigit autem radius frangi et obliquari et quibus ad partem oppositam partem in dispositione materie quam inuenit vel quam tangit. Sic radius in nube caeva et humida interclusus diversus operatur in nube vel in aere formas colores et figuras ut patet in coloribus aëris celestis qui nichil aliud est vel esse dicitur quam subintratio radiorum in nubem caevam et aquosam ut dicitur in libro meteororum. Ex subito semper motu radiorum et continuo contingit aerem circumfulum ignem et inflammari maxime cum dare videntur in loco fractionis. Nam radius ibi coadunati mutuo coalescent et ita sunt causa quare aer circumfulus sepius inflammatur ut patet in cristallo vel berillo ex cuius oppositione contra solares radios stuppa appositae accendi et igni.

De umbra.

Umbra est obiectio corporis tenebrosi et opaci ad lucem sive ad corpus luminosum. Est itaque umbra triplex secundum philosophiam ostensionem scilicet quod corpus luminosum sit rotundum et aliquando est maius quam corpus obiectum aliquando equale aliquando minus. Si equale facit umbram equalem et rotundam et talis umbra dicitur lyndroides id est equaliter rotunda. Si minus sit obiectum facit umbram tendentem in latum ad modum calathi et talis umbra dicitur cathaloides. Si vero corpus luminosum maius sit corpore supposito facit umbram tendentem in acutum et in conum et talis umbra dicitur conoides. Ex quo patet quod cum sol sit maior terra facit umbram conoidem contingente igitur quod terra sit opposita soli que assignato modo ita alte dirigit umbram quod luna attingit et eam inclinando eclipsim lune facit sed ex quo sol tumore speciem preterit iste conus transit et declinat in partem oppositam et tunc luna libere apparet et illuminatur. Cum vero luna directe sit opposita soli luna facit umbram cathaloidem et ideo umbra contra terram dirigit et eclipsim preclatam facit quia talis umbra non sufficit tegere totam terram nisi a radiis solis in quibusdam partibus illuminetur.

a 92

et ex tali umbra accidit eclipsis in uno climate alio illuminato existere ut dicitur aliam umbram vero caloris solaris est repressiva splendoris radiorum solarii occultatiua sterilitatis et fecunditatis terre inductiua serpentium amica et conlubrosum nutritiua estuantiu et itinerantiu refrigeratiua maturitatis fructuum tarditiua timoris et horrores melancholicis inassuata. Cum non sit corpus speciei corporis est representatiua corporum motu et inquiete est sulphuris figura tiua nam motu corpore se mouet et quiescit quietat fugientiū est insecutiua et insequentiū fugitiua. Quod etiam dicitur est logicus et sol in celo stat alacritate tanto obiecti corporis umbra videtur minor et everso. Et ideo sole oriente videtur umbra maior filiter et in occasu quod in meridie.

De tenebris.

Tenebra est lucis absentia a tenebris dicta ligat enim et tenet oculos ne solem videant sive lucem et sic nichil est nisi pura priuatio. Tenebra etiam dicitur aer obscurus vel umbra opaci corporis ut dicitur bartholomaeus et qualitate et situ loci stratiacensis timorem in utitur colorum pulchritudinem tollit utraque audiā diminuat somnolentiam nutrit.

Ca 73

Explicit liber octauus Incipit nonus de tempore et partibus temporis.

De motu autem diximus de proprietatibus celi et eius partium de quibus sacra pagina facit mentionem dicendum est sub breui operatio de eius effectibus sed de motu et mensura motus id est de appetitibus typis et partibus eius. Causae autem motus primo et principaliter a voluente celi cuius motus primus est et sempiternus ut dicitur in libro de caelo et mundo neque similis est motui inferiorum corporali et inuisibili. Causa tamen est motus inferioris quia motus rerum inferiorum gradabiliu procedit ex incorpali et vniuersali motu orbium superiorum ut dicitur aristoteles ibidem. Motus autem est transitus a termino ad terminum stratiacensis ut dicitur in fine libri eius de omnibus enim quod permutatio de stratiacensis motu in stratiacensis Et sunt sex species motus scilicet gradatio corruptio alacritas augmentatio diminutio secundum locum mutatio ut dicitur ideo. Motus vero permutatio secundum situm alius est reuolubilis et sphericus alius rectus alius oppositus reuolubilis autem non mutat locum secundum totum sed secundum partes circularis tamen quibus mutat locum ut patet in motu planetarum. Rectus autem semper mutat locum quod diu est in actu aut ei mouetur a centro ad circumferentiam ut ignis et aer et huiusmodi leuia.

a 93